

نسخه مه‌ار عوارض گریزی در جاده‌ها

صفحه ۰۸

روزنامه درز اقتصاد

روزنامه سراسری اقتصادی ، اجتماعی

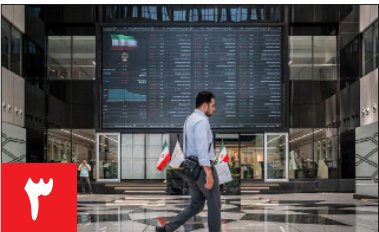
چهارشنبه ۰۸ بهمن ۱۴۰۴

۰۸ شعبان ۱۴۴۷ | ۲۸ ژانویه ۲۰۲۶

شماره ۸۵۲

۸۰۰۰ تومان

نجات بنگاه‌ها از مسیر صادرات

شاخص در یک قدمی ۳ میلیونی

کشف بزرگ‌ترین میدان گازی خشکی

سیاسی‌ترین جام جهانی تاریخ

مکتبسم ماشه فقطعنامه شورای امنیت را علیه ایران بازگرداند که با توافق برجام در سال۱۳۹۴ معلق شده بود. بازگشت تحریم‌های سازمان ملل باری بر تحریم‌های آمریکا اضافه کرد؛ درحالی‌که بسیاری فکر می‌کنند که چون تحریم‌های آمریکا اعم از تحریم‌های اولیه و ثانویه آن برای مدتی علیه ایران فعال بوده، بنابراین تحریم‌های شورای امنیت تاثیر چندانی نخواهند داشت؛ زیرا بر اساس تحریم‌های ثانویه آمریکا اگر کشوری تحریم‌های آمریکا اجرا نمی‌کرد، از فعالیت در بازار آمریکا محروم می‌شد و بنابراین بسیاری از بنگاه‌ها در دنیا وجود داشتند و دارند که کاری بسا بازار آمریکا ندارند و به راحتی می‌توانند با وجود تحریم‌های آمریکا با ایران کار کنند، مثل پالایشگاه‌های کوچک در چین که نفت ایران را می‌خریدند و هنوز می‌خرند؛ زیرا آنان فعالیتتی در بازار آمریکا ندارند که مورد جریمه آمریکایی‌ها قرار گیرند.

تحریم‌های شورای امنیت این چنین نیست. تمام کشورهای که عضو سازمان ملل هستند موظفند که تحریم‌های مصوب شورای امنیت را اجرا کنند و البته این بحث وجود دارد که اگر اجرا نکنند، چه می‌شود؛ زیرا سازمان ملل قدرت اجرایی جدی برای تنبیه مستقیم ندارد. این برداشت درستی از مقررات سازمان ملل نیست. در داخل سازمان ملل برای کشورهایی که از تحریم‌های مصوب شورای امنیت متابعت نمی‌کنند، فضا سخت‌تر می‌شود و فعالیتشان در داخل سازمان ملل محدود می‌شود و ممکن است مجازات‌هایی تحت فصل ۷ منشور سازمان ملل مشمول حال آنان شود.

بخصوص وقتی که تنبیهی به‌دلیل سرپیچی از نادیده گرفتن فصل هفتم باشد که متأسفانه ایران هم در ذیل این فصل قرار دارد. درست است که هیچ‌گاه ماده ۴۲ فصل ۷ در مورد ایران اجرایی نشد که نیاز به حمله نظامی را تایید کند، ولی ماده ۴۱ خود تحریم‌های گسترده‌ای را توصیه کرده و اجرایی شده و بنابراین کشوری که در ذیل فصل هفتم قرار دارد، برای صلح جهانی خطرناک قلمداد می‌شود. در شرایط فعلی بسیار دشوار خواهد بود که هر یک از این قطعنامه‌ها را مجددا معلق کنیم؛ بنابراین کشور بار سنگینی را در آینده بر دوش خواهد کشید.

مشکلات گسترده تحریم‌های جدید به علاوه تحریم‌های آمریکا اروپا کاملاً در حیطه مسؤولان سیاسی است و روابط بین‌الملل کشور را بیش از گذشته تحت‌تاثیر قرار خواهد داد و متأسفانه فعالیت‌های اقتصادی می‌تواند مورد تهدید بیشتر قرار گیرد؛ بنابراین تجارت و صنعت را با مشکلات جدی مواجه کند. برای رفع این مشکلات در درجه اول باید راه‌حل را در بستر سیاسی پیگیری کرد. البته برای پیشبرد مذاکرات سیاسی می‌توان از ابزار اقتصادی استفاده فراوان کرد؛ اما بهبود شرایط کشور در گرو تصمیمات سیاسی است.

حال این سوال مطرح می‌شود که آیا در این فاصله می‌توان تحولی در داخل کشور بوجود آورد، جواب مثبت است؛ با محدودیت زیاد می‌توان در همین شرایط اصلاحاتی محدود ولی مهم را بوجود آورد، مانند یکپارچه کردن بودجه کشور، می‌توان خزانه‌های متعددی را که در کشور وجود دارند، تماماً تحت حاکمیت یک بودجه درآورد. این امر به خارج از کشور ربطی ندارد و تحریم‌ها مایعی بسرای آن نخواهند بود و بسیار کمک می‌کند تا سازمان‌های مالی مملکت بهبود پیدا کند و تخصیص منابع بهتر انجام شود.

اطلاعات شفاف‌تری از داشته‌ها و نداشته‌های کشور در اختیار قوه مجریه قرار گیرد و تصمیم‌گیری‌ها را بهبود بخشد یا می‌توان سازمان‌های موازی را در هم ادغام کرد و به دنبال آن در هزینه‌ها صرفه‌جویی کرد. شاید بتوان مقداری از کسر بودجه را هم کاهش داد، با وجود اینکه با کمی‌دهایی که از این پس بوجود خواهد آمد بودجه کشور تحت فشار بیشتری قرار خواهد گرفت و احتمالاً زایش نقدینگی سریع‌تر خواهد شد. اگر بودجه‌های متفاوت به یک بودجه تبدیل نشود، ممکن است قدری از سرعت افزایش نقدینگی جلوگیری کند و در نتیجه تورم رشد کمتری خواهد داشت و مردم کمتر تحت فشار قرار خواهند گرفت.

همچنین می‌توان در این اثنا بازنگری در قوانین مزاحم برای فعال شدن اقتصاد را در دستور کار قرار داد یا سامانه‌های پراکنده را که مشکلات عدیده برای کارآفرین‌ها بوجود آورده است، هماهنگ کرد و در این میان استقلال دانشگاه‌ها را به آنان بازگرداند تا بستر رشد علمی روان شود یا مهم‌تر از همه قوانین مزاحم کسبوکار را شناسایی و تصحیح کرد و آخرین موضوع تکنرخی کردن ارز که بسیار مهم و تاثیرگذار است و مورد تایید کارشناسان است، توجه داشته باشیم که تکنرخی کردن ارز مقولهای جدا از استقرار یک نرخ در بازار ارز است. نرخ واحد ارز زمانی می‌تواند استمرار یابد که عرضه و تقاضای ارز آزاد شود، یعنی ارز به صورت آزاد در بازار عرضه و تقاضا شود. به عبارت دیگر زمانی تک‌نرخی کردن ارز تحقق می‌یابد که عرضه‌کنندگان ارز و تقاضاکنندگان ارز هر دو آزادانه در بازار فعالیت کنند و بانک مرکزی سیاست‌های خود را از طریق ابزارهای قانونی در اختیار، چون عملیات بازار با اعمال بانکد یعنی قیمت‌گذاری نکنند و البته دولت در عرضه ارز نفت نیز به همین ترتیب عمل کند.

در این صورت در بازار نرخ تعیین خواهد شد که بهینه خواهد بود و بهترین تخصیص منابع را خواهد داشت؛ ولی اگر ارز در انحصار دولت باشد و دولت بخواهد قیمت‌گذاری کند که هم‌کنون می‌کند و به بازار ارز اجازه فعالیت ندهد، تکنرخی کردن امکان‌پذیر نخواهد بود. تکنرخی کردن بدون ایجاد بازار رقابتی ارز پایدار نمی‌ماند. به علاوه جامعه نمی‌تواند افزایش نرخ ارز را برای کالاهای اساسی، دارو و لوا تحمل کند. قبل از آنکه درآمدهای خانوارها افزایش یابد. بنابراین قبل از تکنرخی شدن لازم است درهای تجارت و صنعت و خدمات باز شوند تا درآمد افراد افزایش یابد و آن‌گاه می‌توان به تدریج ارز را تک نرخی کرد. در غیر این صورت، جامعه با بحران‌های غیر قابل کنترلی مواجه می‌شود.

سیاست پولی در پساماشه

باین حال، شواهد تجربی در اقتصاد ایران

نشان می‌دهد که این رابطه به‌طور کامل

برقرار نیست و پیش‌بینی...

صفحه ۲

تحریم‌دتر از بمب‌است

وزیر راه و شهرسازی، جنگ ۱۲ روزه و

تحریم‌ها را «مصادق بارز خشونت علیه

شهروندان» عنوان...

صفحه ۴

کانال حفظ شرکای تجاری

به نظر می‌رسد ممنوعیت‌ها

در حوزه کشتیرانی، بیمه و

مبادلات مالی بین‌المللی....

صفحه ۶

نجات بنگاه‌ها از مسیر صادرات

کریم حسن پور – در ماه‌های اخیر، افت محسوس تقاضای داخلی برای بسیاری از کالاها و محصولات صنعتی، زنگ خطر تازه‌ای را برای بخش تولید کشور به صدا درآورده است.

که در کشور تولید می‌شوند، به ویژه در حوزه صنایع غذایی، صنایع کشاورزی و صنایع تبدیلی، از ابتدا با نگاه صادراتی تولید شده‌اند. این کالاها استانداردها و ویژگی‌های لازم را برای حضور در بازارهای خارجی دارند. در کنار این دسته از محصولات، کالاهایی هم وجود دارند که همزمان برای بازار داخلی و خارجی تولید می‌شوند. در این موارد، بخشی از تولید در داخل مصرف می‌شود و بخش دیگر به صادرات اختصاص پیدا می‌کند. بنابراین نمی‌توان گفت کالایی داریم که ذاتاً صادراتی نباشد یا امکان حضور در بازارهای خارجی را نداشته باشد. به گفته او، تصور وجود کالاهایی که به‌طور کامل فاقد قابلیت صادرات باشند، بیشتر ناشی از برداشتهای نادرست از وضعیت تولید کشور است.
نیاورانی تاکید دارد که از نظر تولید، ما با بن‌بست مواجه نیستیم و این گونه نیست که مجبور باشیم به‌صورت مصنوعی، کالاهایی را صادراتی تعریف کنیم. زیرساخت تولید در بسیاری از صنایع به‌گونه‌ای طراحی شده که صادرات، جزئی از فرآیند طبیعی آن است.

تاثیر تعرفه‌های کشورهای مقصد بر صادرات

ایسن فعال اقتصادی در بخش دیگری از سخنان خود، به موضوع اصلاحات حقوقی و گمرکی و تاثیر آن بر صادرات پرداخت و گفت: آنچه می‌تواند بر روند صادرات کالاهای ایرانی اثر بگذارد، بیشتر به سیاست‌های تجاری و تعرفه‌ای کشورهای مقصد مربوط می‌شود. به‌عنوان مثال، حقوق و عوارض گمرکی که کشورهایی مانند هند برای واردات برخی کالاهای وضع می‌کنند، می‌تواند در میزان صادرات ما اثرگذار باشد. این مسائل مربوط به ساختار حقوقی و گمرکی داخل کشور نیست. در داخل، اصلاحات گمرکی به‌گونه‌ای نیست که مانع صادرات شود یا برای صادرکنندگان مشکل جدی ایجاد کند. اگر مانعی وجود دارد، بیشتر در بیرون از مرزها و در سیاست‌های کشورهای مقصد است.

صدرالدین نیاورانی با اشاره به شرایط فعلی بازار داخل تصریح کرد: در ماه‌های اخیر، نوساناتی در بخش ارز رخ داده که تامین مواد اولیه برای کارخانه‌ها را با دشواری‌هایی مواجه کرده است. این مساله در کنار کمبود نقدینگی، فشار مضاعفی را بر بنگاه‌های تولیدی وارد کرده است. بسیاری از کارخانه‌ها همزمان با دو چالش جدی رو به رو هستند؛ از یکسو مشکل تامین مواد اولیه و از سوی دیگر، کمبود نقدینگی برای ادامه فعالیت. طبیعی است که در این شرایط در کوتاهمدت بر میزان تولید و عرضه اثر بگذارد.

رئیس کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی اتاق بازرگانی ایران با اشاره به نقش دولت در مدیریت این وضعیت گفت: دولت اعلام کرده است که قصد دارد کمبود نقدینگی بنگاه‌ها را از طریق بانک‌های عامل جبران کند. اگر این وعده به‌طور عملی اجرا شود، می‌تواند نقش مهمی در بهبود شرایط تولید و بازگشت تعادل به بازار ایفا کند. در صورت تامین منابع مالی مورد نیاز بنگاه‌ها، انتظار می‌رود روند تولید به حالت عادی بازگردد و فشارهای فعلی بر عرضه کاهش پیدا کند. نیاورانی با ابراز خوش‌بینی نسبت به آینده بازار گفت: با آوود ما این است که این شرایط، کاملاً موقتی است. اگر حمایت‌های مالی وعده داده شده محقق شود، طی یک دوره زمانی حدود ۶ماهه می‌توان انتظار داشت که بازار به شرایط طبیعی خود بازگردد. افت تقاضای فعلی یک وضعیت گذراست و نه یک بحران پایدار. صادرات کشور فعلاً متوقف نشده و ظرفیت‌های تولیدی همچنان فعال هستند. بنابراین نباید این مقطع را به‌عنوان یک وضعیت دائمی تلقی کرد.

آنچه امروز در بخش‌های مختلف صنعتی کشور مشاهده می‌شود، پدیده‌ای مقطعی و ناشی از نوسانات عرضه و مشکلات نقدینگی بنگاه‌ها است.

ضرورت ترمیم قدرت خرید خانوارها

عبدالله مهاجر دارایی عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی ایران در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد»؛ با اشاره به تحولات اخیر در حوزه قیمت‌گذاری ارز و تاثیر آن بر مصرف داخلی و صادرات، اظهار کرد: پرسشی که مطرح می‌شود، در واقع دو وجه متفاوت دارد؛ یک وجه به مصرف داخلی بازمی‌گردد و وجه دیگر به حوزه صادرات. این دو بخش اگرچه به هم مرتبط هستند، اما الزامات و پیامدهای متفاوتی دارند و باید به صورت تفکیک شده مورد بررسی قرار گیرند. وی در تشریح وضعیت مصرف داخلی گفت: در بخش داخلی، کاهش نسبی مصرف تا حدی قابل پیش‌بینی بود. افزایش قیمت‌ها، به‌ویژه در برخی کالاهای پایه، فشار قابل توجهی به قدرت خرید مردم وارد کرد و طبیعی است که در چنین شرایطی، بخشی از تقاضا کاهش پیدا کند. البته این موضوع را باید در بستر زمانی و با نگاه اصلاح ساختار اقتصادی تحلیل کرد. واقعیت این است که اصلاحاتی که امروز انجام شده، اگر ۱۰ سال پیش و در زمانی که نرخ ارز بسیار پایین‌تر بود صورت می‌گرفت، تبعات اجتماعی و اقتصادی بسیار کمتری داشت.

مهاجر دارایی با بیان اینکه جسارت دولت در اجرای حذف ارز ترجیحی قابل توجه است، افزود: به نظر من، اقدام دولت و به‌ویژه جسارت رئیس‌جمهور در این تصمیم، قابل تقدیر است. در بسیاری از حوزه‌ها ما حرف داشتیم، اما در عمل اتفاقی نمی‌افتاد. این بار بر مصرف داخلی گذشت، تصمیم سخت گرفته شد؛ تصمیمی که اگرچه در کوتاهمدت با دشواری‌هایی همراه است، اما در بلندمدت به نفع کشور، نظام اقتصادی و به‌ویژه سفره مردم خواهد بود. یکی از مهم‌ترین نتایج این اصلاحات، جلوگیری از رانت، باندبازی و سوءاستفاده‌هایی بود که سال‌ها اقتصاد کشور را آزار می‌داد. این رانت‌ها در نهایت فشار خود را بر مردم عادی تحمیل می‌کردند و اصلاح این بخش، هرچند سخت اما اجتناب‌ناپذیر بود. البته شرط موفقیت این اصلاحات آن است که دولت در کنار مردم بایستد و با حمایت‌های هدفمند، اجازه دهد قدرت خرید خانوارها به تدریج ترمیم شود. این فعال اقتصادی در بخش دیگری از سخنان خود به تاثیر این سیاست‌ها بر صادرات پرداخت و گفت: در حوزه صادرات، افزایش قیمت ارز می‌تواند در نگاه اول این نگرانی را ایجاد کند که هزینه‌ها بالا رفته و قیمت تمام شده کالا افزایش یابد، اما واقعیت این است که اثرات این موضوع یک بعدی نیست. با نزدیک شدن نرخ‌ها به قیمت واقعی بازار، فاصله قیمتی به شدت کاهش یافته و این خود یک اتفاق مثبت است.

هموارتر شدن مسیر فروش و صادرات

مهاجر دارایی در ادامه بیان کرد: ما معتقدیم که این اختلاف قیمت باید به صفر برسد. شواهد هم نشان می‌دهد که این سیاست در مسیر درستی قرار دارد. برای مثال، در گذشته و طی یک سال، کمتر از یک‌میلیارد دلار ارز در تالارهای قبلی عرضه می‌شد، آن هم با اختلاف‌های ۲۰ تا ۳۰ درصدی نسبت به بازار آزاد که عملاً انگیزه‌ای برای عرضه افزایش نمی‌کرد. اما در تالار دوم، تنها در چند روز شاهد عرضه‌ای بیش از کل یک سال گذشته بودیم.

وی دلیل این تغییر را افزایش رغبت صادرکنندگان دانست و گفت: چه صادرکنندگان دولتی و چه بخش خصوصی، زمانی که می‌بینند قیمت‌ها به واقعیت بازار نزدیک شده، انگیزه پیدا می‌کنند ارز خود را عرضه کنند. در نتیجه، دلارهایی که منابع ارزی را در صندوق‌های خود حبس کرده بودند و با واسطه‌گری، بازار و معیشت مردم را تحت فشار قرار می‌دادند، ناچار می‌شوند ارز را به بازار بیاورند؛ چرا که راه‌های رانت بسته شده است. عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی ایران افزود: از نگاه من، ممکن است در کوتاه مدت یک آسیب جزئی به بخش تقاضا و صادرات وارد شود، اما در مجموع این روند مهاجر دارایی در پاسخ به نگرانی‌ها درباره افزایش قیمت کالاهای داخلی و کاهش قدرت خرید مردم گفت: بدون تردید، فشار قیمتی بر مردم وجود دارد و تحمل این شرایط برای بسیاری از خانوارها سخت است. اما اگر دولت همزمان با این اصلاحات، حمایت‌های اجتماعی و اقتصادی را تقویت کند و تولیدکنندگان نیز از افزایش بی‌رویه قیمت‌ها پرهیز کنند و حاشیه سود کالاهای خود را کاهش دهند، جامعه به تدریج به تعادل می‌رسد و کالای ایرانی در انبار نمی‌ماند. او در پایان تاکید کرد: جمع‌بندی من این است که با وجود همه دشواری‌ها، مسیر فعلی یک مسیر اصلاحی و مثبت است.

♥ اعلام فهرست خودروهای وارداتی مجاز برای خارج‌نشینان

وزارت صمت در حالی روز گذشته فهرست نهایی خودروهای مجاز برای واردات خارج‌نشینان را اعلام کرد که به نظر می‌رسد سامانه ثبت‌سفارش برای ورود خودرو توسط ایرانیان مقیم خارج به زودی فعال می‌شود.

دفتر مقررات صادرات و واردات و وزارت صمت با ارسال نامه‌ای خطاب به رئیس مرکز نوآوری، هوشمندسازی و امنیت، فهرست رسمی و تفصیلی برندها و مدل‌های مجاز برای ثبت‌سفارش توسط ایرانیان مقیم خارج از کشور را اعلام کرد. هدف از ارسال این نامه، اجرای آیین‌نامه واردات خودروهای سواری در سال ۱۴۰۴ است.

در فهرست خودروهای مجاز، اسامی برندهایی از قبیل مرسدس بنز، بی‌ام‌و، فولکس واگن، آئودی، کیا، هوندا، سیتروئن، پژو، نیسان، ایشکودا، کوپر، بی‌وای‌دی، ام‌جی، چانگان، هیوندای، تویوتا، لکسوس، رنو، مزدا و داجیا (Dacia) دیده می‌شود. در این بین، نگاهی به فهرست برندهای مجاز برای واردات توسط خارج‌نشینان نشان می‌دهد که بیشتر برندهای مجاز برای ورود این افراد، همان برندهایی است که از سوی شرکت‌های واردکننده به کشور ورود کرده‌اند. در نتیجه نگرانی از وضعیت نامعلوم خدمات پس از فروش آنها که پیش‌تر در سال جاری به کرات شنیده شده بود، برطرف خواهد شد.

آنچه مشخص است این‌نامه اجرایی واردات خودرو برای آرد دوم در ۲۹ مرداد ماه به تصویب هیات وزیران رسید اما وضعیت واردات توسط خارج‌نشینان تعیین تکلیف نشده بود تا اینکه در اواسط شهریورماه سازوکار این فرآیند با ارسال ابلاغیه‌ای به سازمان گمرک ایران مشخص شد. فرآیندی که دربرگیرنده هشت آئتم است و جزئیات آن نشان می‌دهد که امکان واردات خودرو برای ایرانیان مقیم خارج بدون نیاز به انتقال از قراهم است، بنابراین حالا مشمولان واردات برندهای اعلام شده تنها در انتظار باز شدن سامانه ثبت‌سفارش هستند.

افزون بر این، ابلاغیه مد‌ل‌ها و برندهای قابل ثبت‌سفارش توسط خارج‌نشینان، مشمول آیین‌نامه اجرایی بند «ر» تبصره یک ماده واحده قانون بودجه سال جاری می‌شود که بر اساس آن ایرانیان خارج از کشور دارای تابعیت ایرانی و دارای اقامت خارج از کشور با حداقل سن ۱۸ سال تمام و افرادی که اقامت آنها تا تاریخ ابلاغ مصوبه یعنی ۲۱ خردادماه ۱۴۰۴ در خارج از کشور شروع شده باشد، مشمول این مصوبه می‌شوند. تشخیص این امر هم بر عهده وزارت امور خارجه گذاشته شده و این افراد حداقل یک روز در سال ۱۴۰۴ باید در کشور خارجی که اقامت دارند، حضور داشته باشند.

همچنین مأموران ثبت‌نامی دستگاه‌های لشگری و کشوری خارج از کشور تا تاریخ ۲۹ اسفندماه ۱۴۰۴ به تشخیص وزارت امور خارجه مشمول این موضوع می‌شوند. جزئیات دیگر این ابلاغیه نشان می‌دهد که ثبت‌سفارش از این محل تا تاریخ ۲۹ اسفند امسال امکان‌پذیر است. سازوکار ثبت‌سفارش خودروهای خریداری شده بعد از تاریخ مصوبه به‌جز مأموران دولتی از محل حساب ارزی خود و دیگران پس از هماهنگی با بانک مرکزی انجام خواهد گرفت. همچنین ثبت‌سفارش خودروی سواری نو و کارکرده حداکثر تا پنج سال ساخت امکان‌پذیر است. تعداد واردات خودرو توسط ایرانیان مقیم خارج نیز صرفا یک خودرو است.

بررسی دیگر بندهای ابلاغیه هم حاکی از این است که فرآیند درخواست اشخاص مشمول در سامانه وزارت امور خارجه انجام شده و در زمان ثبت‌سفارش به صورت سیستمی توسط سامانه جامع تجارت از سامانه وزارت خارجه استعلام خواهد شد.

■ ■ ■

♥ پیشنهاد سه‌گانه برای نجات صنعت خودرو

در ایسن نامه که به امضای مدیرعامل یکی از مهم‌ترین خودروسازان بخش خصوصی رسیده، تاکید شده است که سیاست‌های فعلی نه تنها موجب زیان تولیدکنندگان شده بلکه مصرف‌کنندگان نیز از منافع رقابت واقعی در بازار بی‌بهره مانده‌اند. وی در این نامه با اشاره به نقش صنعت خودرو در اشتغال و تولید ملی در شرایط تحریم، خواستار تصمیمات فوری و اصلاحی برای جلوگیری از «ورشکستگی خودروسازان» و «زیان مصرف‌کنندگان» شده است.

در بخشی از این نامه تاکید شده است که ورود شورای رقابت از بهمن ۱۴۰۱ به حوزه قیمت‌گذاری خودرو، نه تنها منجر به رفع انحصار نشده بلکه به گفته وی، «انحصار دو خودروساز بزرگ دولتی را تقویت و وضعیت مالی سایر خودروسازان را وخیم‌تر کرده است». مدیرعامل کرمان‌موتور هشدار داده ادامه این روند می‌تواند صنعت خودرو را به سرنوشت بخش‌های زیرساختی مانند برق و آب، یعنی رکود و فقدان سرمایه‌گذاری، دچار کند.

سامان فیروزی در ادامه یکی از چالش‌های فعلی را توقف واردات خودرو به‌دلیل «اشتبهافشاحی در قانون بودجه ۱۴۰۴» دانسته است. به گفته وی، تعیین تعرفه ۱۰۰ درصدی برای همه انواع خودرو بدون توجه به نوع قوای محرکه و حجم موتور موجب توقف کامل روند واردات در ماه‌های اخیر شده است. این در حالی است که در سال گذشته حدود ۶۰۰ هزار دستگاه خودرو وارد کشور شده بود. وی تاکید کرده این خطای قانونی نه تنها مانع تامین نیاز مصرف‌کنندگان شده، بلکه درآمد پیش‌بینی‌شده دولت در بودجه را نیز غیرقابل تحقق کرده است.

سیاست پولی در پساماشه

مریم لطفی در سال‌های اخیر، کارشناسان انتقاداتی نسبت به کارآیی نظریه برای برابری قدرت خرید در پیش‌بینی نرخ ارز داشته‌اند. این نظریه بر این اصل استوار است که نرخ ارز با ید متناسب با تفاوت سطح عمومی قیمت‌ها میان کشورها تغییر کند تا در بلندمدت، ارزش پول‌های ملی به تعادل برسد.

با این حال، شواهد تجربی در اقتصاد ایران نشان می‌دهد که این رابطه به‌طور کامل برقرار نیست و پیش‌بینی نرخ ارز بر اساس آن با واقعیت‌های بازار ارز فاصله دارد. علت اصلی این ناهماهنگی، نبود شرایط و قیود لازم برای تحقق این نظریه در اقتصاد ایران است.

برابری قدرت خرید در ذات خود مفهومی بلندمدت دارد زیرا در کوتاه‌مدت، قیمت‌ها عمدتاً تحت‌تاثیر، شوک‌های سیاسی و نااطمینانی‌ها تغییر می‌کنند.

افزون بر این، این نظریه بر مبادلات تجاری میان کشورها مبتنی است و ارتباطی با تحولات حساب سرمایه ندارد؛ درحالی‌که در ایران به دلیل ریسک‌های سیاسی جریان‌های سرمایه و خروج ارز نقش مهمی در تعیین نرخ ارز ایفا می‌کنند. در نهایت، این نظریه تنها سمت تقاضای ارز را مورد توجه قرار می‌دهد، درحالی‌که کاهش عرضه ارز تحت‌تاثیر تحریم‌ها و محدودیت در صادرات نفت از عوامل اصلی افزایش نرخ ارز در سال‌های اخیر به شمار می‌رود.

عدد شاخص قیمت مصرف‌کننده در فروردین ماه سال ۱۳۹۰ برابر با ۱۰۹ بوده است. این عدد در شهریورماه سال ۱۴۰۴ به ۳۸۴۶ رسید. به عبارتی در این بازه زمانی ۳۵ برابر شده است. همچنین نرخ ارز در آخرین روز فروردین سال ۱۳۹۰ برابر با یک هزار و ۱۲۲ تومان بوده است. این در حالی است که در روز ۳۱ شهریور ماه سال

ضرورت رفع انحصار از واردات برنج

آینده تولید خودروهای چینی با تحریم‌های تازه، درهاله‌ای از ابهام قرار گرفته است. خودروسازانی که طی یک دهه گذشته با رشد چشمگیر تولید، به بازیگران اصلی عرضه تبدیل شده‌اند، اکنون میان ماندن و ترک بازار ایران بر سر دو راهی قرار دارند. آیا در

تعادل بازار تغییری حاصل خواهد شد؟ گزارش اخیر بلومبرگ در مورد شیوه حضور خودروسازان چینی در ایران به‌رغم تحریم‌های بین‌المللی در روزهای اخیر با حواشی و واکنش‌های قابل‌توجهی همراه بوده است. در واقع در این گزارش در مورد مسیرهای حضور این خودروسازان در ایران رمزگشایی شده است. حال پرسشی که اهمیت پیدا می‌کند این است که با وجود بازگشت دوباره تحریم‌های شورای امنیت و همچنین علنی شدن شیوه‌های دور زدن تحریم‌ها یا بازهم چینی‌ها حاضر به ادامه فعالیت در ایران خواهند بود؟

برای پاسخ به این پرسش باید هزینه و فایده این خودروسازان از حضور در بازار ایران را مرور کنیم. این خودروسازان بخش قابل‌توجهی از بازار خودروی کشور را به خود اختصاص داده‌اند، سهم شرکت‌های چینی از این بازار طی سال‌های اخیر رشد قابل‌توجهی را نیز تجربه کرده است. مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارشی که چندی پیش منتشر شد، از رشد سهم حدود سه برابری خودروسازان خصوصی طی ۸ سال گذشته خبر داد. به‌طوری‌که از سهم ۸ درصدی در سال ۱۳۹۵ به سهم ۲۴ درصدی در بازار خودرو تا سال ۱۴۰۳ دست پیدا کرده‌اند. از طرف دیگر به واسطه سیاست‌های اجرایی در کشور و همچنین تحریم‌های بین‌المللی و مشکلات ارزی، در بخش میانی هرم تقاضای خودرو در ایران، چینی‌ها به نوعی انحصار خودروهای مونتاژی را در دست دارند. علاوه بر این سیاست‌های اجرایی مانند تخصیص ارز عموماً در جهت حمایت از این گروه است. بنابراین بازار خودروی ایران بازار کم‌بودی برای این شرکت‌ها نیست.

اما هزینه حضور آنها نیز قابل چشم‌پوشی نیست. بلومبرگ در گزارشی که به آن اشاره کردیم و با عنوان «خودروهای چینی در برابر مس ایرانی؛ چگونه تحریم‌ها تهاتر را احیا کردند» منتشر شده، به ریسک‌های حضور یک شرکت چینی در ایران پرداخته است. در این گزارش آمده است فعالیت‌های این شرکت در ایران، روسیه و کوپا باعث شده که برخی از سرمایه‌گذاران بین‌المللی از خرید سهام این شرکت بارس هنگ‌کنگ صرف‌نظر کنند. همچنین این شرکت در عرضه اولیه سهام خود در هنگ‌کنگ مجبور شده که وعده‌هایی در مورد خروج از این بازارها دهد و اعلام کرده است تا پایان سال ۲۰۲۴، فعالیت‌های خود را در ایران و کوپا متوقف کرده و متعهد شده است تا سال ۲۰۲۷، حضور خود در روسیه را نیز به سطحی «ناچیز» کاهش دهد. بنابراین ضربه به ارزش سهام شرکت‌ها موردی نیست که به راحتی از کنار آن عبور کنند و قطعاً در تصمیم‌گیری‌های آتی آنها تأثیرگذار خواهد بود.

از طرف دیگر برخی خودروسازان چینی در بازارهای جهانی اعتبار قابل‌توجهی دارند و استراتژی‌هایی را نیز در راستای افزایش آن طراحی کرده‌اند. برخی از این شرکت‌ها برنامه‌هایی برای افزایش حضور خود در بازارهای اروپا و آمریکا را در دستور کار دارند. ادامه همکاری با کشورهای درگیر تحریم و به طور مشخص ایران، کوپا و روسیه می‌تواند کار را برای پیشبرد هدف آنها در کشورهای غربی سخت کند. موضوع دیگری که می‌تواند یکی از مهم‌ترین موانع ادامه فعالیت چینی‌ها در بازار و صنعت خودروی ایران باشد، موضوع اساسی فعالسازی مکانیسم ماشه است. این مکانیسم که به پایه قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل تعریف شده، این امکان را به یکی از طرف‌های برجام می‌دهد که در صورت نقض تعهدات توافق از سوی ایران، تمامی تحریم‌های پیشین شورای امنیت را احیا کند. موضوعی که در اوایل ماه جاری اجرایی شد تا کار برای صنایع کشور از جمله صنعت خودرو سخت‌تر شود.

با عملی شدن این مکانیسم، وضعیت همکاری‌های بین‌المللی ایران به‌شدت دشوارتر می‌شود. برخلاف چندسال اخیر که تحریم‌ها عموماً از طرف آمریکا اعمال می‌شد، این بار

رئیس سازمان بازرسی کشور بر ضرورت بازرسی و کنترل انحصار در واردات و توزیع برنج تاکید کرد. به گزارش خبرگزاری مهر، ذبیح‌الله خدائیان افزود: ما به‌عنوان دستگاه نظارتی موظف به بررسی عملکرد نهادهای مسئول تنظیم بازار هستیم. یکی از نکاتی که همواره به آن تاکید کرده‌ایم، موضوع ثبت‌سفارش واردات برنج است. واردات برنج با ارز ترجیحی ۲۸۵۰۰ تومانی انجام می‌شود. خدائیان گفت: در شرایطی که واردکننده با ارز ترجیحی اقدام به ثبت‌سفارش می‌کند، موظف است برنج وارداتی را با قیمت مصوب و یارانه‌ای در کشور توزیع کند. اما در عمل شاهد توزیع برنج با قیمت‌های بالاتر از نرخ مصوب در سطح بازار هستیم که این مساله جای نگرانی دارد. وی ادامه داد: یکی از ایراداتی که به عملکرد مسئولان وارد کردیم این بود که مشخص نکردند تا چه میزان ثبت‌سفارش را باید بپذیرند. طبق اعلام وزارت جهاد کشاورزی، ثبت‌سفارش‌ها تا سقف ۱۱۰ درصد نیاز کشور انجام می‌گیرد، اما زمانی‌که این سهمیه تکمیل می‌شود و برخی ثبت‌کنندگان اقدام به واردات نمی‌کنند، کمبود در بازار ایجاد می‌شود.

خدائیان تاکید کرد: باید زمان مشخصی برای ثبت‌سفارش‌ها تعیین شود. مثلاً اگر ۶ ماه زمان در نظر گرفته شده، این مدت به چهار ماه کاهش یابد. اگر واردکننده در این مدت اقدام به خرید و واردات نکرد، ثبت‌سفارش او باطل و فرصت به سایر واردکنندگان داده شود. وی با انتقاد از انحصار در واردات برنج گفت: نباید طراحی سامانه به گونه‌ای باشد که فقط واردکنندگان عمده و قبلی بتوانند ثبت‌سفارش انجام دهند. این رویه به انحصار منجر می‌شود و واردات را محدود به چند فرد خاص می‌کند.

رئیس سازمان بازرسی کشور در پایان گفت: اگر برنج وارداتی از زمان ورود به کشور، از طریق انبار تا مرحله عرضه به فروشگاه و مصرف‌کننده نهایی به درستی رصد و کنترل شود، قطعاً شاهد کاهش تخلفات و عرضه با قیمت واقعی خواهیم بود. این نظارت هم باید از سوی جهاد کشاورزی انجام شود و هم فروشگاه‌هایی که ارز یارانه‌ای گرفته‌اند باید پاسخگو باشند.

دو راهی خودروسازان چینی

ماجرای به شورای امنیت بازمی‌گردد که طرف چینی هم قدرت چانه‌زنی و حتی عدم تمکین کمتری دارد. فعال‌سازی دوباره تحریم‌های سازمان ملل، به معنای قطع گسترده‌تر روابط بانکی، محدودیت در تبادلات مالی و افزایش فشارهای سیاسی و اقتصادی بر کشور است. در چنین شرایطی ادامه فعالیت خودروسازان چینی هزینه زیادی را برای آنها به همراه خواهد داشت. کم‌اینکه قبلاً هم با شروع دور دوم تحریم‌ها بسیاری از شرکت‌های چینی بازار خودروی کشور را ترک کردند.

موضوع دیگری که می‌توان به آن اشاره کرد ادعاهای شرکت‌های چینی مبنی بر سهم کم بازار خودروی ایران از مجموع فروش آنها است. یکی از این خودروسازان که از قضا حضور پررنگی هم در ایران دارد اعلام کرده که در سه سال گذشته، ایران و کوپا هر کدام کمتر از نیم درصد از درآمد سالانه شرکت را به خود اختصاص داده‌اند. در مقابل، بازار روسیه در سال ۲۰۲۳ بیش از ۲۵،۵ درصد از کل درآمد این خودروساز چینی را تشکیل داده بود. اگر این ادعا درست بوده و سهم ایران از کل فروش یکی از مهم‌ترین خودروسازان چینی که در ایران هستند، تنها نیم درصد باشد، این پرسش مطرح می‌شود که آیا آنها این میزان فشارهایی که به آن اشاره کردیم را تحمل خواهند کرد؟

اما عامل نهایی که می‌تواند تأثیرگذار باشد، علنی شدن مسیرهای پیچیده دور زدن تحریم‌ها توسط این شرکت‌ها است. بلومبرگ در گزارش خود روایت کرده که تجارت خودرویی میان چین و ایران به‌صورت غیرمستقیم و از طریق چندین شرکت واسطه و پسته‌ای انجام می‌شود. بلومبرگ می‌گوید خودروسازان قطعات و فناوری خودرو را به یک شرکت واسطه در شهر آن‌چینگ می‌فروشند، این شرکت خودروها را به‌صورت «نیمه‌مونتاژ» آماده کرده و به ایران صادر می‌کند.

در مقابل مقداری معادل از فلزات ایرانی (عمدتاً مس و روی خام یا کنسانتره) به چین ارسال می‌شود. شرکت تونگیلینگ نیز مسئول توزیع و فروش فلزات وارداتی ایران در بازار چین است. همچنین این رسانه اشاره می‌کند که علاوه بر فلزات محصولات کشاورزی مانند بادام هندی و پسته نیز در مقابل این خودروها به چین داده می‌شود به طوری که چین در سال‌های اخیر حدود ۲میلیون دلار، قطعات خودرو به ایران فرستاده و در عوض پسته ایرانی دریافت کرده است. مرور فرآیندها نشان می‌دهد این مسیر بسیار پیچیده است و از طرف دیگر حالا با جزئیات نیز در یکی از مهم‌ترین رسانه‌های دنیا از آن رونمایی شده است. بنابراین ادامه این مسیر چندان منطقی به نظر نمی‌سد.

البته بلومبرگ تاکید می‌کند که روی کاغذ هنوز تحریم‌ها نقض نشده‌اند، از آنجا که تحریم‌های آمریکا و اروپا علیه ایران مشخصاً متوجه ادشخاص یا شرکت‌های این کشورها و نیز کسانی است که از رزهای آنان (مانند دلار یا یورو) استفاده می‌کنند، شرکت‌های چینی می‌توانند تا زمانی که تجارت خود را با ریال ایران یا یوان چین انجام دهند، بدون نقض تحریم‌ها به همکاری خود ادامه دهند. با این حال ادامه همکاری با کشورهای تحت تحریم می‌تواند آینده همکاری این شرکت‌ها با آمریکا و اروپا را به شدت تحت‌تاثیر قرار دهد.

تبیین نرخ ارز از منظر نظریه برابری قدرت خرید

نظریه برابری قدرت خرید رابطه میان سطح عمومی قیمت‌ها در کشورهای مختلف و نرخ ارز را توضیح می‌دهد. بر اساس این نظریه، در شرایطی که بازارها آزاد و بدون موانع تجاری فعالیت کنند، ارزش پول هر کشور باید به گونه‌ای تعیین شود که قدرت خرید آن در داخل و خارج از کشور برابر باشد. به بیان ساده‌تر، یک واحد پول ملی باید قادر باشد در هر کشور همان میزان کالا و خدمات را خریداری کند که معادل ارزی آن در کشور دیگر قابل خرید است. در این چارچوب، کالای مشابه نمی‌تواند در دو کشور قیمت متفاوتی داشته باشد؛ زیرا هرگونه اختلاف قیمت انگیزه‌ای برای تاجران و بازرگانان ایجاد می‌کند تا کالا را از کشوری با قیمت پایین‌تر خریداری کرده و در کشوری با قیمت بالاتر بفروشند.

این روند، تا زمانی ادامه می‌یابد که قیمت‌ها، با در نظر گرفتن نرخ ارز، به تعادل برسند. از منظر نظری، چنانچه سطح عمومی قیمت‌ها در داخل کشور سریع‌تر از سایر کشورها افزایش یابد، به معنای تورم بالاتر داخلی است و ارزش پول ملی باید کاهش یابد تا نرخ از تفاوت تورم را جبران کند. به عبارت دیگر، افزایش قیمت‌ها در داخل کشور موجب تضعیف پول ملی می‌شود، زیرا برای خرید همان مقدار کالا در خارج از کشور به واحدهای بیشتری از پول داخلی نیاز است. برعکس، اگر تورم داخلی کمتر از تورم خارجی باشد، پول ملی تمایل به تقویت خواهد داشت. برابری قدرت خرید معمولاً به دو شکل مطلق و نسبی بررسی می‌شود. برابری مطلق بیان می‌کند که نرخ ارز میان دو کشور باید به گونه‌ای تعیین شود که یک سبد کالا در هر دو کشور دقیقاً قیمت یکسانی داشته باشد. اما در عمل، به دلیل وجود هزینه‌های حمل‌ونقل، تعرفه‌ها و تفاوت در ترکیب کالاها، برابری مطلق به‌ندرت تحقق می‌یابد. بنابراین، اقتصاددانان اغلب بر مفهوم برابری نسبی قدرت خرید تمرکز دارند که تغییرات نرخ ارز را متناسب با تفاوت نرخ تورم میان کشورها تبیین می‌کند.

سه شرط کلیدی نظریه برابری قدرت خرید

نظریه برابری قدرت خرید از مهم‌ترین مبانی نظری در تبیین نرخ ارز به شمار می‌رود. این نظریه بیان می‌کند که در بلندمدت، نرخ ارز میان دو کشور باید به گونه‌ای تنظیم شود که قدرت خرید پول‌های ملی در برابر یکدیگر برابر شود. به عبارت دیگر، نرخ ارز باید بازتابی از تفاوت سطح عمومی قیمت‌ها در دو کشور باشد؛ به‌گونه‌ای که یک سبد کالا در هر دو کشور، با تبدیل پول‌ها بر اساس نرخ ارز، ارزش یکسانی پیدا کند. با این حال، تحقق چنین رابطه‌ای نیازمند وجود مجموعه‌ای از شرایط است که بدون آن‌ها، برابری قدرت خرید نمی‌تواند مبنای دقیقی برای پیش‌بینی نرخ ارز باشد.

برای همسویی نرخ ارز با نظریه برابری قدرت خرید، تحقق سه شرط اساسی ضرورت دارد. نخست، برابری قدرت خرید یک رابطه بلندمدت است و نه کوتاه‌مدت. در بازه‌های زمانی کوتاه، نرخ ارز تحت‌تاثیر انتظارات تورمی، ریسک‌های سیاسی و سیاست‌های پولی و ارزی نوسان دارد. این نظریه تنها زمانی کاربرد دارد که بازارها فرصت تعدیل داشته باشند و قیمت‌ها در داخل و خارج کشور به‌تدریج متناسب شوند.

بنابراین، نمی‌توان انتظار داشت که این نظریه بتواند نوسانات کوتاه‌مدت یا جهش‌های ناگهانی نرخ ارز را تبیین کند. دوم، نظریه برابری قدرت خرید مبتنی بر مبادلات تجاری میان کشورها است و ارتباطی با تحولات حساب سرمایه ندارد. اما در اقتصادی مانند ایران، به دلیل وجود نااطمینانی‌ها و ریسک‌های سیاسی بالا، ورود و خروج سرمایه، رفتارهای سفته‌بازانه و محدودیت‌های مالی نقش تعیین‌کننده‌ای در تعیین نرخ ارز ایفا می‌کنند. در چنین شرایطی، تغییرات نرخ ارز بیشتر بازتاب تحولات حساب سرمایه است.

سوم، این نظریه تنها سمت تقاضای ارز را در نظر می‌گیرد و نقش عرضه را نادیده می‌گیرد. در ایران، عرضه ارز به‌شدت تحت‌تاثیر عوامل غیراقتصادی قرار دارد. تحریم‌های خارجی، محدودیت در صادرات نفت، دشواری بازگشت ارز حاصل از صادرات و موانع نقل‌وانتقال مالی موجب کاهش عرضه ارز شده‌اند. در چنین شرایطی، حتی اگر سطح عمومی قیمت‌ها تغییر چندانی نداشته باشد، کاهش عرضه ارز می‌تواند نرخ ارز را به سطوحی بسیار بالاتر از مقدار متناظر با برابری قدرت خرید برساند.

مختصات بازار خودروی پساجین

حال با شرایطی که ابعاد مختلف آن را از نظر گذرانیم، چینی‌ها باید تصمیم بگیرند که هزینه حضور در ایران برایشان بیشتر است یا منفعت آن؟ همین سبک و سنگین کردن آینده حضور آنها و همچنین شکل بازار خودروی ایران را تعیین خواهد کرد اما اگر خودروسازان چینی به این نتیجه برسند که ادامه فعالیتشان در ایران دیگر به صرفه نیست و کشور را ترک کنند، احتمالاً بخش عمده فعالیت خودروسازان چینی هزینه زیادی را برای آنها به همراه به‌خصوص اینکه حضور شرکت‌های خودروساز چینی طی دوسال گذشته به شدت افزایش پیدا کرده است. به طوری که طی هشت سال گذشته تولید خودروسازان خصوصی در کشور رشد ۱۶۵ درصدی را به خود دیده است.

آمارهای ارائه شده از سوی بازاری پژوهشی مجلس نشان می‌دهد که میزان مونتاژ سه خودروساز بزرگ خصوصی کشور از سال ۱۳۹۹ روند صعودی را طی کرده و در برخی از سال‌ها رشد ۱۰۰درصدی را تجربه کرده است.

در ادامه در حالی‌که از سال ۱۴۰۱ رشد قابل‌توجهی در تولید دو خودروساز بزرگ کشور اتفاق نیفتاده است، آمارهای اعلام شده نشان از رشد حدود سه برابری خودروسازان خصوصی دارد که عملاً از سهم ۸ درصدی در سال ۱۳۹۵ به سهم ۲۴ درصدی در سال ۱۴۰۳ از مجموع تولیدات کشور دست پیدا کرده‌اند. در چنین شرایطی خروج آنها از کشور می‌تواند اثر قابل‌توجهی داشته باشد.

بازار خودرو ایران را می‌توان به صورت یک هرم تقاضا تصور کرد که در پایین‌ترین بخش آن خودروهای ساخت داخل قرار دارند، میانه هرم به خودروهای مونتاژی چینی اختصاص دارد و در راس هرم، خودروهای وارداتی با قیمت‌های بالاتر و تقاضای کمتر جای گرفته‌اند. این تقسیم‌بندی نشان می‌دهد که هر گروه از خودروها مشتریان و سهم بازار مشخصی دارند. خروج شرکت‌های چینی به معنای حذف یا کاهش شدید عرضه خودروهای مونتاژی است که در میانه هرم قرار دارند. این خودروها به دلیل قیمت نسبتاً مناسب‌تر نسبت به خودروهای وارداتی، بخش قابل‌توجهی از تقاضای بازار را تشکیل می‌دهند و معمولاً مشتریانی با سطح درآمد متوسط رو به بالا به سمت آنها گرایش دارند. کمبود این خودروها به سرعت باعث کاهش تنوع و حجم عرضه در بازار شده و مشتریان این بخش را ناگزیر به تغییر رفتار خواهد کرد؛ برخی به سمت خودروهای داخلی ارزان‌تر متغایل می‌شوند، هرچند این خودروها از نظر کیفیت و امکانات محدودیت‌های زیادی دارند و پاسخگوی تمامی نیازهای بازار نخواهند بود. بخشی دیگر از مشتریان اما ممکن است به سمت خودروهای وارداتی در راس هرم سوق پیدا کنند که البته قیمت بسیار بالاتر و دسترسی محدودتری دارند و این بخش از بازار، کوچک‌تر و اختصاصی‌تر است.

اما نه تولید داخل و نه واردات اکنون در وضعیتی نیستند که بتوانند که پاسخگوی نیاز ۲۵ درصد میانه هرم تقاضا باشند. از طرفی تولیدکنندگان خودرو با مشکلات شدید مربوط به نقدینگی، قیمت‌گذاری محصولات، تقابل با سیاستگذاران و مشکل در تامین مواد اولیه و قطعات مورد نیاز مواجه هستند و تولید و فروش آنها نیز در نیمه ابتدایی امسال کاهش قابل‌توجهی را تجربه کرده است. همچنین واردات نیز وضعیت خوبی ندارد.

درحالی‌نیمی از سال را پشت سر گذاشته‌ایم که هنوز تعرفه واردات به صورت کامل مشخص نیست و ثبت‌سفارش برای واردکنندگان متوقف است. علاوه بر این سید حامد عاملی، معاون ماشین‌ان است که صنایع حمل‌ونقل وزارت صمت اواخر شهریورماه اعلام کرده بود که از ابتدای سال اکنون حتی یک دلار برای واردات خودرو به‌خصوص پیدا کرده است. در چنین شرایطی خروج چینی‌ها می‌تواند بازار خودرو را به هم بریزد و مشتریان این طیف از هرم تقاضا را بلاکلیف کند، ورود آنها به بخش‌های دیگر هم تقاضا نیز می‌تواند منجر به افزایش قیمت خودروهای داخلی یا وارداتی شود که نزدیکی قیمتی بیشتری به مونتاژی‌ها داشته‌اند.

♥ بورس از شوک ماشه عبور کرد

بورس تهران در چهارمین روز معاملاتی هفته با رشد شاخص کل و هم‌وزن همراه بود، این دو شاخص پس از بازگشت تحریم‌ها و از ابتدای هفته تاکنون به طور پیوسته به رشد خود ادامه دادند. دو دلیل برای رشد بازار سهام بهرنگ شادرو، کارشناس بازار سرمایه به وضعیت بازار سهام پرداخت و گفت: برای رشد بازار سهام می‌توان دو دلیل عمده را متذکر شد. اولین دلیل را می‌توان رشد قیمت دلار دانست. بازار ما به‌صورت سنتی همیشه به دنبال نرخ دلار حرکت کرده و در واقع این رفتار را یاد گرفته‌است. به این معنا که هر زمان دلار بازار آزاد افزایش پیدا می‌کند، پس از مدتی با یک وقفه، دولت معمولاً نرخ دلار سامانه مبادله (که پیش‌تر «نیما» نام داشت) را به سمت بالا تعدیل می‌کند، تا فاصله میان دلار آزاد و مبادله‌ای کاهش یابد. بازار این رفتار را بارها تجربه کرده و به آن اطمینان پیدا کرده‌است.

به نظر می‌رسد در شرایط فعلی هم، محرک یا «دایور» اصلی بازار سرمایه ما نرخ دلار است؛ چراکه این نرخ، چشم‌انداز سودآوری(ریالی) شرکت‌ها را تعیین می‌کند. چون رشد نرخ دلار نهایتاً به افزایش ارزش ریالی درآمد شرکت‌ها منجر می‌شود. به همین دلیل، بازار بر مبنای همین انتظارات رو به بالا حرکت کرده‌است.

اما دلیل دوم و به نظر من مهم‌تر از دلیل اول، این است که بخش عمده‌ای از بازار سرمایه ما در اختیار دولت و نهادهای وابسته است. دو صندوق توسع و تثبیت در ساختار بازار نقش بسیار پررنگی دارند و در جریان معاملات تأثیر گذارند. درست‌تر روز بعد از اعمال «ماشه» بازار مثبت شد. به نظر من، اولویت را باید به این موضوع بدهیم که رشد بازار ناشی از اراده و اقدام دولت(ساز‌نهاد حمایت‌کننده) بوده‌است. به بیان دیگر، این رشد با تصمیم و دخالت مستقیم شکل گرفته‌تا بازار سرمایه تقویت شود.

در گذشته، بازار معمولاً منتظر می‌ماند تا از افزایش نرخ دلار نیما یا مبادله‌ای اطمینان حاصل شود و بعد از آن خرید انجام دهد. اما این‌بار، خریدها پیش‌دستانه بوده و به‌نوعی محرک اولیه از سوی بازارساز بوده‌است؛ یعنی دولت خواسته که جریان نقدینگی از بازار دلار و طلا به سمت بازار سرمایه هدایت شود. ما شاهد هستیم که برای صندوق‌های طلا محدودیت‌های وضع شده و دولت با تزریق دلار در بازار آزاد تلاش می‌کند تا نرخ ارز بازار آزاد را کنترل کند. در نتیجه، هدف این است‌که سرمایه‌ها به‌جای بازارهای موزی، وارد بازار سهام شوند. به نظر من، این عامل دوم مهم‌ترین محرک رشد اخیر بازار است.

با روندی که بازار در پیش گرفته‌و افزایش ارزش معاملات، احتمال دارد که در محدوده دومیلیون ۸۵۰+هزار واحد، بازار وارد یک وقفه یا اصلاح موقت شود. ممکن است در این مسیر شاهد بازوی اصلاحی باشیم که شاخص تا محدوده دومیلیون ۸۰۰+ و دومیلیون و ۸۵۰+هزار واحد عقب‌نشینی کند. اما روند کلی بازار سرمایه را صعودی می‌بینم و فکر می‌کنم تا رسیدن به سقف اردیبهشت امسال، همچنان پتانسیل رشد وجود دارد.

وی در مورد چشم‌انداز و استراتژی پس از بازگشت تحریم‌ها گفت: بعید به نظر نمی‌رسد که بازار سرمایه تا پایان سال بتواند روند پرشتاب کنسونی را حفظ کند؛ قطعاً در مقطعی توقف یا اصلاح خواهد داشت. اما در سمت دیگر، ما شاهد رشد مستمر اونس جهانی هستیم و متأسفانه باید گفت که چشم‌انداز دلار نیز تا پایان سال صعودی است. بنابراین می‌توان گفت ترکیبی از بازار سرمایه و بازار طلا می‌تواند استراتژی مناسبی برای باقی‌مانده سال باشد.

به‌ویژه هرچه به انتهای سال نزدیک‌تر شویم، با توجه به تحریم‌های اعمال‌شده احتمال رشد دلار آزاد وجود دارد و از سوی دیگر افزایش قیمت اونس جهانی نیز می‌تواند بازدهی صندوق‌های طلا را حفظ کند. بنابراین این صندوق‌ها همچنان تا پایان سال می‌توانند عملکرد مناسبی داشته باشند. اما تداوم رشد بازار سرمایه بستگی به میزان حمایت واقعی دولت از این بازار دارد. یکی از روش‌های واقعی حمایت، حذف دلار دستوری یا دلار مبادله‌ای از نظام ارزی کشور است. این اقدام می‌تواند تأثیر مثبتی بر سودآوری شرکت‌های بورسی و جذابیت بازار سرمایه داشته باشد.

از دیگر عوامل مهمی که می‌تواند در رونق بازار موثر باشد، موضوع «بورس کالای خودرو» است؛ موضوعی که در سال‌های اخیر شاید بیش از ۱۰ تا ۱۲ بار مطرح شده‌ اما هر بار فقط نوسانات کوتاه‌مدتی در بازار ایجاد کرده و به‌طور جدی پیگیری نشده‌است. حذف قیمت‌گذاری دستوری در این حوزه می‌تواند اثر بسیار مثبتی بر بازار سرمایه داشته باشد. در مجموع، همین دو عامل می‌توانند تا پایان سال به رونق بازار سرمایه کمک کنند. اما باید تأکید کرد که رشد پایدار بازار تنها زمانی اتفاق می‌افتد که نرخ دلار مبادله‌ای افزایش پیدا کند؛ در غیر این صورت، رشد فعلی می‌تواند کوتاه‌مدت و مقطعی باشد. پدرام روتپه‌ا، کارشنس بازار سرمایه گفت: بخش قابل‌توجهی از افت‌ها و روند نزولی، پیش از وقوع «تکنیس ماشه» توسط بازار پیش‌شده بود. به همین دلیل، پس از وقوع این اتفاق، واکنش بازار فراتر از انتظار بود؛ شاخص کل مثبت شد، حجم معاملات افزایش یافت، روند نقدینگی توسط اشخاص حقیقی صورت گرفت و در مجموع، بازار روندی صعودی در خود گرفت. از سوی دیگر، بازار سرمایه نسبت به سایر بازارها دچار چالانده‌ی شدی بود و همین امر، زمینه‌ساز رشد آن شد.

خودروسازی، از جمله موضوعاتی بود که به رشد این صنعت کمک کرد. همچنین روز گذشته به طور خاص، صف‌های خرید ابتدا در نمادهای بزرگ هر صنعت شکل گرفت و سپس به سایر شرکت‌ها سرایت پیدا کرد.

با این حال، برخی از شرکت‌های کوچک‌تر نتوانستند همگام با این رشد حرکت کنند و بازدهی کمتری را به ثبت رساندند.

یکی از نکات برجسته بازار در روزهای اخیر، ورود نقدینگی پرقدرت است که به نظر می‌رسد بخشی از آن از خارج از بازار سرمایه تأمین شده‌است. این نقدینگی که با پول فالان سنتی بازار متفاوت بوده، از منابع مختلفی مانند سرمایه‌های در صندوق‌های درآمد ثابت یا حتی منابع دیگر وارد بازار شده‌است. این جریان مالی توانسته عرضه‌های سنگین در برخی نمادهای بزرگ را به سرعت جذب کند و مانع از افت بازار شود. از سوی دیگر افزایش قیمت طلا، همراه با تورم انتظاری ناشی از تحریم‌ها و فعال شدن مکانیسم ماشه، موجب شده سرمایه‌گذاران به دنبال تبدیل دارایی‌های ریالی خود به دارایی‌های سرمایه‌ای باشند. این موضوع به‌ویژه با احتمال شکل‌گیری ابرتورم، انگیزه‌ای مضاعف برای ورود پول به بازار سرمایه ایجاد کرده‌است. در این میان، صنایعی مانند فلزات اساسی، سنگ‌آهنی‌ها و معدنی‌ها به دلیل گزارش‌های مطلوب و امکان تسعیر ارز با نرخ‌های بالاتر در بازار توافقی دوم مورد اقبال بیشتری قرار گرفتند.

شاملو در ادامه افزود: درحالی‌که در هفته‌های گذشته، گروه‌های لاییشی پیش‌تاز بازار بودند، به نظر می‌رسد نقدینگی در حال چرخش به سمت صنایع معدنی، فلزی و فولادی است. این چرخش تدریجی که به جای چرخه، می‌توان آن را گردش نقدینگی نامید، نشان‌دهنده پویایی بازار است. انتظار می‌رود در روزهای آینده، گروه‌هایی مانند خودرو و بانکی‌ها نیز بتوانند از این جریان نقدینگی بهره‌مند شوند. حجم معاملات نیز به طور چشم‌گیری افزایش یافته و ارزش معاملات روزانه به طور میانگین به بیش از ۱۲ همت رسیده‌است. این افزایش حجم، همراه با ورود پول به بازارهای موزای مانند طلا، نشان‌دهنده حضور سرمایه‌های کلان با ماهیتی متفاوت از پول فالان سنتی بازار است. از منظر تکنیکال، شاخص کل در محدوده ۲میلیون و ۹۵۰ هزار تا ۳میلیون واحد قرار دارد که یک محدوده مقاومتی کلیدی محسوب می‌شود. این محدوده از نظر استاتیک، داینامیک و همچنین اندیکاتور ایچیموکو، پرعرشه‌است. عبور از این سطح می‌تواند نشانه‌ای قوی از چرخش قطعی روند بازار باشد و امیدواری‌ها را برای رسیدن به سطوح بالاتر افزایش دهد. حتی در صورت اصلاح یا رنج زدن پس از عبور از این محدوده، انتظار می‌رود بازار همچنان پتانسیل صعود به سطوح بالاتر را داشته باشد.

شاملو پیرامون سیاست‌های پولی بانک مرکزی نیز ادامه داد: در حوزه سیاست‌های پولی، رئیس کل بانک مرکزی همچنان بر سیاست‌های انقباضی تأکید دارد و نرخ بهره تغییر محسوس‌ی نکرده‌است. این سیاست، تأمین مالی را برای شرکت‌ها دشوار کرده و هزینه‌های مالی آنها را افزایش داده‌است. با این حال، گمانه‌زنی‌هایی مبنی بر احتمال افزایش نرخ بهره تا ۴۰ درصد وجود دارد که می‌تواند چالش‌های بیشتری برای تولید و بازار سرمایه ایجاد کند. در مقابل، کاهش نرخ بهره می‌تواند محرکی قوی برای رونق بازار سرمایه باشد. بنابر این روزهای آینده برای بازار سرمایه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

حفظ قدرت نقدینگی و عبور از سطوح مقاومتی می‌تواند چشم‌انداز روشنی برای بازار ایجاد کند. در غیر این صورت، احتمال اصلاح یا رنج زدن در این محدوده وجود دارد. با توجه به ورود نقدینگی پرقدرت، گزارش‌های مطلوب شرکت‌ها و انتظار افزایش نرخ تسعیر ارز، می‌توان به بهبود شرایط بازار در میان‌مدت امیدوار بود. بازار سرمایه در حال حاضر تحت تأثیر عوامل مختلفی از جمله تورم انتظاری، رشد نرخ ارز و ورود سرمایه‌های جدید قرار دارد. این عوامل، همراه با پتانسیل‌های موجود در شرکت‌های بزرگ، می‌تواند زمینه‌ساز رشد بیشتر بازار باشد، به شرطی که سیاست‌های کلان اقتصادی و تحولات بین‌المللی به نفع بازار عمل کنند. ندا عباسی، کارشناس بازار سرمایه در خصوص وضعیت بازار عنوان کرد: سهامداران بازار سرمایه در هفته‌های اخیر تا حد زیادی فعال شدن مکانیسم ماشه را در معاملات بازار پیش‌خور کرده بودند؛ این انتظار، موجب شد بازار پیش از اعلام رسمی، بخشی از افت خود را تجربه کند. تحریم‌های احتمالی شورای امنیت، وزنه‌ای سنگین در ریسک‌های سیستمی اقتصاد است و در صورتی که صادرات کشور را هدف قرار دهد، طبیعی‌است که شرکت‌های صادرات‌محور در میان‌مدت با فشار بیشتری روبه‌رو شوند. اما از سوی دیگر، افزایش نرخ دلار آزاد، شک و گمان رشد نرخ دلار توافقی را نیز تقویت کرده؛ موضوعی که می‌تواند تا حدی ترازنامه شرکت‌ها را متعادل تر و بخشی از فشار تحریم را جبران کند. در واقع باید عنوان کرد بخش مطلوبی از ریسک‌ها در قیمت سهام منعکس شده و بازار از نظر رفتاری تا حدی به بلوغ رسیده‌است. نکته مهم‌تر اینکه، بخش قابل‌توجهی از رشد اخیر بازار حاصل ورود نهاده‌ا و سرمایه‌گذاران حقوقی‌ها بوده‌است. این نشان می‌دهد بازار در حال بازیابی اعتماد خود بوده، هرچند همچنان سایه تحریم و تنش‌های اقتصادی از سر اقتصاد ایران برداشته نشده‌است.

عباسی ادامه داد: گزارش‌های فصلی اخیر در بسیاری از صنایع، به‌ویژه شرکت‌های ریالی، تصویری نسبتاً مطلوب از عملکرد گذشته ارائه کردند. با این حال توصیه می‌شود سهامداران از صندوق‌های بخشی یا سهامی استفاده کنند که هم‌سو با شاخص کل بازدهی به دست آورند.

در نهایت، به اینکه فشار روانی دلار صد هزار تومانی شکسته شده و نرخ‌های بهره بالا همچنان پابرجاست، انتظار نمی‌رود قیمت ارز به پایین‌تر از این سطح بازگردد. بنابراین، می‌توان گفت بازار سرمایه در نقطه‌ای ایستاده که اگرچه با ریسک‌های ژئوپلیتیک مواجه بوده، اما از منظر ارزندگی و ارزش جایگزینی بسیاری از سهام، جذاب‌تر از ماه‌های گذشته به نظر می‌رسد.

به ارزیابی وضعیت بازار سهام پرداخت و گفت: بازار سهام ایران در ماه‌های اخیر شرایط سختی را پشت سر گذاشته‌است. وقوع جنگ تحمیلی ۱۲ روزه و تبعات سیاسی و اقتصادی آن باعث شد سهامداران زیان سنگینی را متحمل شوند. این ریسک‌ها نهایتاً اقتصاد کشور، بلکه بازار سرمایه را نیز تحت فشار قرار داد و در نتیجه یک روند نزولی سنگین در بورس آغاز شد. وی افزود: هرچند اگر مسائل سیاسی و جنگ وجود نداشت، موضوعاتی همچون سودآوری شرکت‌ها و روند رشد اقتصاد ملی می‌توانستند بر قیمت سهام‌ها اثر بگذارند، اما واقعیت این است که در شرایط فعلی، نقش مسائل اقتصادی در مقایسه با متغیرهای سیاسی بسیار کم‌رنگ‌تر است. به عبارت دیگر، فضای سیاسی کشور با ایجاد ابهام در آینده اقتصاد، موجب برهم خوردن انتظارات مثبت شده و همین عامل اصلی افت شدید قیمت سهام‌ها بوده‌است. کارشناس بازار سرمایه اضافه کرد: بنابراین اگر بخواهیم انتظار بازگشت روند صعودی در بورس را داشته باشیم، لازمه آن وقوع تحولات مثبت در عرصه سیاسی است. در حال حاضر با افت سنگین قیمت‌ها می‌توان گفت اثرات جنگ و تحولات اخیر تا حد زیادی در بازار تخلیه شده‌است و اگر رخداد سیاسی منفی جدیدی شکل نگیرد، احتمال افت جدی مجدد چندان بالا نیست. با این حال، برای اینکه شاهد رشد پایدار در بازار سرمایه باشیم، باید با ریسک جنگ به‌طور محسوسی کاهش یابد یا شاهد گشایش‌های مثبت سیاسی باشیم. بر همین اساس، در کوتاهمدت پیش‌بینی می‌شود بازار سرمایه بیشتر رفتاری نوسانی و خشنی را به جای روندی صعودی یا نزولی پرقدرت انتخاب کند.

فرصت بزرگ IPO ها

دیگر شرایط را برای مشارکت سرمایه‌گذاران خرد فراهم کرده‌اند. این تحول را برخی ناظران دموکراتیزه‌شدن بازار IPO توصیف می‌کنند، چرا که افراد عادی نیز می‌توانند سهام شرکت‌های تازه‌وارد را در همان مراحل ابتدایی خریداری کنند.

برای نمونه، در پلتفرم رابین‌هود هر فرد بالای ۱۸ دلار بدون نیاز به حداقل موجودی حساب می‌تواند در عرضه‌های اولیه شرکت کند. درحالی‌که در فیدبیتی تنها مشتریان ممتاز با مانده حساب بالا مجاز به مشارکت هستند. با این حال، ورود آسان به معنای تخصیص قطعی سهام نیست. هر کارگزاری تنها بخشی از سهام عرضه‌شده را از متعهد پذیرنویس دریافت می‌کند و آن را میان مشتریان خود تقسیم می‌کند؛ بنابراین سرمایه‌گذار ممکن است کمتر از مقدار درخواستی خود سهم دریافت کند یا اصلاً سهمی به او تخصیص داده نشود. فرایند مشارکت نیز نیازمند ثبت «اعلام علاقه‌مندی» پیش از عرضه رسمی است؛ اقدامی غیرالزام‌آور که در آن سرمایه‌گذار تعداد سهام مورد نظر خود را اعلام می‌کند. پس از تعیین قیمت نهایی و جزئیات عرضه، سفارش نهایی تأیید می‌شود، اما همچنان هیچ تضمینی برای دریافت سهم در نظر گرفته نمی‌شود.

به گفته آنتونی دنیه، مدیرعامل آمریکای Webull، نحوه تخصیص سهم میان مشتریان در کارگزاری‌ها متفاوت است. برخی شرکت‌ها به مشتریان وفاداری که در عرضه‌های پیشین شرکت کرده‌اند اولویت می‌دهند، برخی دیگر اولویت را به کسانی می‌دهند که موجودی بالاتری دارند و برخی نیز ترتیب ثبت‌سفارش را ملاک تقسیم قرار می‌دهند. از این رو، مشارکت در IPO برای هر سرمایه‌گذار تجربه‌ای منحصربه‌فرد است و ممکن است نتیجه آن با انتظار اولیه تفاوت زیادی داشته باشد.

ریسک بزرگ IPOها

در کنار جذابیت‌های احتمالی، کارشناسان مالی هشدار می‌دهند که بازار عرضه اولیه ذاتاً پرنوسان و سفته‌بازانه است. مارسل میو، برنامه‌ریز مالی در شرکت Simplify Wealth Planning، می‌گوید: «بزرگ‌ترین خطرات در IPOها نوسان شدید و ارزش‌گذاری بیش از اندازه است. قیمت‌ها در روزهای اول ممکن است جهش بزرگی داشته باشند اما سقوط‌های سریع نیز بسیار شایع است.»

نمونه اخیر این وضعیت شرکت Figma است. سهام این شرکت طراحی نرم‌افزار در روز نخست عرضه خود در ۳۱ ژوئیه بیش از سه برابر شد، اما طی دو ماه بعد بیش از ۵۰ درصد از ارزش خود را از دست داد. چنین مثال‌هایی یادآور این واقعیت هستند که هیجان اولیه بازار

شاخص در یک قدمی ۳ میلیونی

📈 فرحناز نعمتی - افزایش نرخ بهره همچنان می‌تواند وضعیت اصلاحی در بازار به پا کند و تأثیر انتشار مطلوب گزارش‌ها را در کنار افزایش احتمالی نرخ دلار توافقی کم‌رنگ کند.

بازار سرمایه روز گذشته برای چهارمین روز متوالی سبزپوش شد. فتح کانال ۲میلیون و ۹۰۰ هزار واحدی در شرایطی به وقوع پیوست که بورس از پنجمین روز همراه با ثبت کندل‌های صعودی نسبتاً پرقدرت نوید بازدهی مطلوب برای سرمایه‌گذاران را از خود نشان داد. به طوری که شاخص کل از پنجمین روز مهرماه تاکنون بیش از ۱۰ درصد بازدهی داشته که نسبت به ماه‌های گذشته کم سابقه بوده‌است. با این وجود در شرایطی که همچنان سایه سنگین برخی تنش‌های بین‌المللی برسر بازار وجود دارد اما انتشار گزارش‌های مطلوب شرکت‌ها موتور محرک بازار شده و بورس را در مهرماه سبزپوش کرده‌است.

با این حال افق افزایش نرخ بهره همچنان می‌تواند وضعیت اصلاحی در بازار به پا کند و تأثیر انتشار مطلوب گزارش‌ها را در کنار افزایش احتمالی نرخ دلار توافقی کم‌رنگ کند. با این وجود به نظر می‌رسد بازار در محدوده‌های فعلی تا ۳میلیون واحد با فشار عرضه‌های ناشی از شناسایی سود توسط برخی معامله‌گران روبه‌رو شود و کمی روند اصلاحی را در پیش بگیرد. با این وجود همچنان می‌توان اظهار کرد تا زمانی که وضعیت تنش‌های بین‌المللی تعیین تکلیف نشده‌ست نمی‌توان افق مشخصی بر روند فعلی بازار متصور بود.

بازار از لنز آمار

دامسج اصلی بازار سرمایه روز سه‌شنبه با افزایش ارتفاع ۱.۴۳ درصدی همراه شد و در نهایت در سطح ۲میلیون و ۹۲۲ هزار واحدی ایستاد. رشد ۴۱ هزار و ۴۴۷ واحدی شاخص کل در حالی محقق شد

بورس با وجود ریسک‌ها ارزنده و جذاب است

پس از چند سال سکون، بازار عرضه اولیه سهام در آمریکا بار دیگر داغ شده و دهه‌ها شرکت در صف ورود به بورس قرار گرفته‌اند. همزمان، دسترسی سرمایه‌گذاران خرد به این بازار بیش از هر زمان دیگری آسان شده‌است؛ اما کارشناسان هشدار می‌دهند که پشت این درهای باز، ریسک‌های بزرگی پنهان است. رشد چشم‌گیر قیمت برخی شرکت‌ها در روزهای نخست عرضه، گرچه وسوسه‌برانگیز است، اما تجربه نشان داده هیجان جایگزین تحلیل می‌شود و زیان در کمین تازه‌واردهاست. روزنامه وال‌استریت ژورنال طی گزارشی ضمن بررسی اثر رونق عرضه اولیه‌ها بر اقتصاد کلان، ریسک‌های پیش‌روی این بازار را مورد بررسی قرار می‌دهد.

فرصت بزرگ IPOها

بازار عرضه اولیه سهام در ایالات متحده پس از چند سالار رکود دوباره جان گرفته و موج تازهای از ورود شرکت‌ها به بورس، بار دیگر نگاه‌ها را به سمت این بخش از بازار سرمایه معطوف کرده‌است. درحالی‌که آمارها را رشد قابل‌توجه تعداد و ارزش عرضه‌های اولیه حکایت دارند، سهولت مشارکت سرمایه‌گذاران خرد نیز بیش از هر زمان دیگری در تاریخ بازار سهام آمریکا فراهم شده‌است. اما کارشناسان این حوزه تأکید می‌کنند که این گشایش تازه، اگر با درک درست از ماهیت پرنوسان عرضه‌های اولیه همراه نباشد، می‌تواند به تجربه‌ای زیان‌بار برای سرمایه‌گذاران تبدیل شود.

بر اساس گزارش وال‌استریت ژورنال، از ابتدای سال ۲۰۲۵ تاکنون بیش از ۱۶۰ شرکت سهام‌دار را در بورس‌های ایالات متحده عرضه کرده‌اند؛ درحالی‌که در مدت مشابه سال‌های گذشته تنها ۱۰۶ عرضه اولیه انجام شده بود. یک شرکت تحقیقاتی پیش‌بینی کرده‌است تا پایان سال جاری میلادی تعداد عرضه‌ها به حدود ۱۵۰ مورد برسد و در سال آینده نیز بیش از ۲۵۰ شرکت جدید وارد بورس شوند و در مجموع بیش از ۵۰۰میلیارد دلار سرمایه جذب کنند؛ رقمی که نسبت به سال جاری افزایشی ۵۰درصدی نشان می‌دهد.

بازگشت اعتماد

تحلیلگران روند کنونی عرضه اولیه‌ها را نشانه‌ای از بازگشت اعتماد به بازار سرمایه و افزایش تمایل شرکت‌ها به تأمین مالی از طریق بورس می‌دانند. دوران رکود اقتصادی و بی‌ثباتی‌های پس از پاندمی کرونا موجب شده بود بسیاری از شرکت‌ها عرضه اولیه خود را به تعویق بیندازند. اکنون اما با ثبات نسبی اقتصاد و تقاضای فزاینده برای سهام شرکت‌های فناوری‌محور، بازار IPO بار دیگر به جریان افتاده‌است.

در میان عرضه‌های موفق امسال، نام شرکت‌هایی دیده می‌شود که رشد خیره‌کننده‌ای را تجربه کرده‌اند. شرکت Core Weave، که حوزه رآینش ابری مبتنی بر هوش مصنوعی فعالیت دارد، در زمان عرضه در ماه مارس تاکنون ۲۴۰درصد رشد قیمتی داشته‌است. همچنین شرکت Circle Internet Group، ناشر استیبل‌کوین معروف USDC، از زمان ورود خود به بورس در ژوئن ۳۲۸درصد افزایش قیمت را ثبت کرده‌است. این ارقام باعث شده‌اند توجه گسترده‌ای به بازار عرضه‌های اولیه جلب شود و بسیاری از سرمایه‌گذاران خرد در پی آن باشند که چگونه می‌توانند در این موج جدید مشارکت کنند.

تسهیل مشارکت

برخلاف سال‌های گذشته که عرضه‌های اولیه تقریباً در انحصار سرمایه‌گذاران نهادی و ثروتمندان بزرگ بود، اکنون پلتفرم‌های آنلاین کارگزاری مانند Robinhood و چند شرکت

▼ ضرورت توجه به کشاورزی ارگانیک

تأمین بموقع و اقتصادی نهاده‌ها که معمولاً بذر، کود و سم هستند و سرمایه مالی و سرمایه انسانی نیز در صدر آنهاست، لازمه تولیدات کشاورزی، دامی و صیلات است. روشن است که بدون آب کافی و خاک مناسب، تولید حرفه‌ای اکثر محصولات کشاورزی ممکن نیست یا اینکه تولیدشان پرهزینه خواهد بود. بدون تأمین بذر و نهال، بدون تأمین کود چه در نظام ارگانیک و چه در نظام‌های تولید رایج، تولید با عملکرد اقتصادی به‌ندرت قابل تصور است و همه اینها بدون احترام و لحاظ سرمایه اجتماعی، حرمت به پیشکسوتان و دانش بومی و تأمین نیازهای سرمایه‌ای آن دشوار خواهد بود. لذا قبل از بیان انتظارات از کشاورزان و حتی کشت و صنعت‌های بزرگ، انتظار می‌رود بانک‌ها و سرمایه‌گذاران کلان که نیروی انسانی تحصیلکرده و امکانات، سسرمایه‌ها و ارتباطات دارند، گام‌های مناسب و متناسب با شرایط طبیعی و شرایط اقتصادی خاص پیشنهاد و اجرایی کنند؛ چراکه شاید اگر در شرایط مطلوب تمرین کشاورزی ارگانیک درگیر بودیم، امروز وابستگی کمتری به نهاده‌های غیرارگانیک داشتیم.

مفهوم و اصول چهارگانه ارگانیک، عبارت از انصاف، سلامت، مراقبت و اکولوژی است. یکی از اصول کشاورزی ارگانیک، اصل انصاف است، یعنی محصولات باید نه گران باشد و نه ارزان؛ بلکه لازم است که قیمت آنها یک رقم منصفانه باشد. در نظام تولید ارگانیک، درس‌های جالبی نه‌تنها برای کشاورز که صنعت بلکه برای قوام سرمایه اجتماعی و حتی حاکمیت و منطقه‌نفته‌است که برای عبور از شرایط خاص اقتصادی و طبیعی (خشکسالی) می‌توان از آن بهره برد. شاید محصول ارگانیک را گران بخردند تا تولیدکننده ارگانیک را تشویق کنند، اما گران‌فروشی آن اصل انصاف را خندشدار کرده و محصول را از ارزش اخلاقی ارگانیک خارج می‌کند. واسطه‌های ضایع در نظام ارگانیک اصولی قابل‌قبول نیست؛ دلیل این امر آن است که اضافه شدن واسطه‌ها به چرخه عرضه و تقاضا سبب گرانی می‌شود و همین اصل انصاف را خندشدار می‌کند. به‌مرحال، هر گاه محصولی به مقدار نیاز بازار تولید یا تأمین نشود، انگیزه برای افزایش قیمت پیدا شده و به عبارتی مکانیسم‌های عرضه و تقاضا می‌تواند سبب گرانی آن بشود. این مطلب الزاما به معنای گران بودن تولید نیست، کما اینکه تولیدکنندگانی که می‌شناسیم، عمدتا باانصاف‌اند و رعایت مشتریان شناخته‌شده خود را می‌کنند. شاید در‌احل اصولی، حتی در این شرایط طبیعی و اقتصادی، تولید ارگانیک بیشتر است، اما ابتدا جامعه یا حداقل افزایش را جامعه به محصولات ارگانیک باید توجه بکنند تا تولیدکننده و واردکننده به فکر تولید یا تأمین بیشتر محصولات ارگانیک بیفتند.

طبق آخرین آمار در سال ۲۰۲۳، ایران در سطحی حدود ۱۵هزار هکتار کشت ارگانیک (حدود یک‌هزارم سطح کشاورزی کشور) داشته است که حدود ۱۵۰۰ تن از تولید آنها صادر شده و الباقی در ایران مصرف شده است. ارزیابی‌های پژوهشی نشان می‌دهد هنوز شور و شوق لازم در بین مصرف‌کنندگان در داخل کشور شکل نگرفته است، لذا محصولات ارگانیک به قصد صادرات و برای جوامع صادراتی تولید می‌شود؛ مانند صادرکنندگان بسته ارگانیک، انار ارگانیک، خرمای ارگانیک، سماق ارگانیک.

معدود تولیدکنندگانی که خود را ملزم به تولید ارگانیک برای جوامع داخلی می‌بینند، به دلایل موجه و ناموجه چندان مورد تشویق قرار نمی‌گیرند. چند شایکلار ایرانی محصول ارگانیک به چند سبک به تولید و عرضه برنج ارگانیک می‌پردازند که در مقایله با پنج‌هزار تن سال تأسیس فدراسیون جنبش‌های بین‌المللی ارگانیک در کره‌جنوبی در ۲۰۲۲ مقایسه شده‌اند. به‌علاوه روش‌های تولید ارگانیک، امروزه مجهز به نهاده‌های بیولوژیک هستند و حتی می‌توانند در شرایطی عملکرد را افزایش دهند، چرا که از سموم شیمیایی که درصدی از محصول را کاهشی می‌دهند اما از آن محافظت می‌کنند در این روش تولید ارگانیک استفاده نمی‌شود.

برخی نهاده‌های لازم برای این نظام تولید منظم و درخور تحسین را بهتر است بیشتر بشناسیم؛ عوامل کنترلر بیولوژیک، کودهای معدنی مجاز در ارگانیک مانند کود معدنی گوگردی برای اصلاح خاک و ایجاد محیط مناسب برای فعالیت موجودات زنده در خاک، به‌خصوص کرم خاکی در سبایه کشاورزی حفاظتی که از قطرات آب در خاک حراست می‌کند، زمینه را برای تولید دانش‌بنیان ارگانیک با توجه به شرایط جدید قیمت‌ها فراهم می‌کند.

توجه به تحقیق و توسعه شایسته مبتنی بر روش‌های درست ارگانیک، کنترلر بیولوژیک، کودهای سبز، کودهای بیولوژیک و کاهش مصرف سموم باید در دستور کار باشد و برنامه ابلای وزیر وقت کشاورزی در ۱۳ اسفند ۱۳۹۰ کماکان می‌تواند مبنای کار باشد. تولید سوپا ارگانیک می‌تواند زمینه ساز تولید مرغ ارگانیک و رسیدن به متوسط جهانی تولید ارگانیک و سهم از بازار صادرات بیش از ۱۳۰ میلیاردیورویی جهان ارگانیک و بازار ۲۰۳۰ که قرار است اروپا ۲۵درصد تهیه و تأمین محصولات غذایی را از منابع ارگانیک تأمین کند، باشد. به نظر می‌رسد سرمایه‌گذاری بیشتر در تحقیق و توسعه کشاورزی ارگانیک در سطح ملی و منطقه‌ای توسعه انواع محصولات مناسب و گسترش برنامه‌های آموزشی کشاورزان مورد نیاز است. با سرمایه‌گذاری در حد لازم و کافی، روش‌های کشاورزی نوآورانه مانند آگرواکولوژی و بهبود پایداری و انعطاف‌پذیری در برابر تغییرات آب‌وهوایی باید بیشتر مدنظر قرار گیرد.

تحریم بدتر از بمب است

«پیتا حسن پور – دو نماینده سازمان ملل روز گذشته در مراسم سالگرد دروز جهانی اسکان بشر در تهران، با یک پرسش دولت ایران در باره «تعارض بین ماموریت ۲۰۲۴د فتر اسکان بشر و سکوت جهانی در برابر تحریم‌ها» روبه‌رو شدند.

وزیر راه‌وشهرسازی، جنگ ۱۲روزه و تحریم‌ها را «مصادق بارز خشونت علیه شهروندان» عنوان کرد، آن هم در سالی که «هیبتات» آن را «سال تاب‌آور کردن شهرها برای تضمین حق حیات» معرفی کرده است. همچنین تحریم‌ها به مانع تأمین دارو تبدیل شده و درمان بیماران پروانه‌ای را مختل کرده است. با وجود اینکه هدف یازدهم از اهداف توسعه پایدار سازمان ملل تبدیل شهرها و سکونتگاه‌های انسانی به شهری فراگیر ایمن تاب‌آور و پایدار همسو و شعار امسال دفتر اسکان بشر مبنی بر پاسخ به بحران‌های شهری است، اما این دو نهاد بین‌المللی در مقابل جنگ، تخریب و حمله به زیستگاه شهروندانی ایرانی سیاستی منغل داشته و این در تضاد با شعار امسال است. دفتر اسکان بشر می‌تواند بر اساس اهداف توسعه پایدار سازمان ملل کشورها را از مشکلاتی که تحریم بر کیفیت زندگی سکنان شهرها ایجاد می‌کند، آگاه کند که چگونه تخریب‌هایی که جنگ و تحریم با خود به همراه دارد، زبست شهروندان و حق حیات آنها را تخریب می‌کند. این ماموریتی است که جهان در راستای اسکان بشر برعهده دارد تا خطراتی را که تحریم می‌تواند بر کیفیت زندگی شهروندان ایرانی وارد کند به کشورهای تحریم‌کننده ایران یادآوری کند و از حالت صرف شعار خارج شوند. وزارت راه و شهرسازی به مناسبت روز جهانی اسکان بشر، با حضور نماینده سازمان ملل در نشست روز گذشته ، دفتر اسکان بشر سازمان ملل را به‌دلیل اعمال مجدد تحریم‌ها بر شهروندان به چالش کشید که چگونه تحریم یک خشونت پنهان علیه شهروندان و حق حیات در شهرها خواهد بود.

فرزانه صادق مالواجرد، وزیر راه و شهرسازی در نشست روز جهانی اسکان بشر به هیبتات به‌دلیل انفعال در برابر تحریم ایران اعتراض کرد و جنگ را از بلایای انسان‌ساخت آسیب‌زا بر اسکان بشر معرفی کرد. او با اشاره به جنگ تحمیلی ۱۲روزه به ایران، تأکید کرد، جنگ، مرز نمی‌شناسد؛ اما وجدان بشری باید مرزی یکشد میان انسانیت و بربریت. این حوادث، آشکارا در تضاد با روح منشور ملل متحد، «دستور کار جدید شهری» و اهداف توسعه پایدار است؛ به‌ویژه اهداف ۱۱ و ۱۳ که بر ایجاد شهرهای تاب‌آور و مقابله با تغییرات اقلیمی تأکید دارند. چگونه می‌توان از تاب‌آوری سخن گفت، وقتی سکونتگاه‌ها و زیرساخت‌های شهری خود، آماج حملانه؟ چگونه می‌توان از پایداری گفت، وقتی زنان و کودکان در خانه‌هایشان قربانی می‌شوند؟ اگر شهرها پناهگاه زندگی‌اند، این محلات، جنایت علیه حیات شهری و علیه آینده بشر است.

تحریم‌های غیرقانونی و یک‌جانبه، تنها بر سیاست و اقتصاد فشار نمی‌آورند؛ آنها کیفیت زندگی انسان‌ها را هدف گرفته‌اند. تحریم یعنی محروم کردن یک ملت از دارو، از فناوری‌های نوین دوستدار محیط زیست و از دانش روز. تحریم یعنی افزایش نابرابری در شهرها، یعنی خشونتی پنهان که در سکوت، حق حیات محروم‌ترین طبقات اقتصادی را نشانه می‌گیرد. تحریم‌ها بمب نیستند؛ اما عمیق‌تر از آن می‌سوزانند. آنها شهر را ناگهان نه که به‌طور مستمر و خزنده فرسوده می‌کنند و اینجاست که باید پرسید: آیا جهان متمنن آماده است تا مفهوم «تحریم» را در زمره بحران‌های انسان‌ساخت و ضدانسانی طبقه‌بندی کند؟

او همچنین تأکید کرد، شعار امسال، «بحران‌های شهری و پاسخ‌های ما»، بیش از هر زمان دیگری ضرورت همبستگی جهانی را یادآوری می‌کند. امروز دیگر شهرها صرفا ترکیبی از ساختمان و خیابان نیستند؛ شهرها، صحنه زندگی انسان، تبلور فرهنگ، دانش، نوآوری و همزیستی‌اند. هر تصمیمی که برای شهر می‌گیریم، در واقع تصمیمی است برای سرروشت انسان. این نوع نگاه متضمان اتحاد رویکردی چندبخشی، چند سطحی، یکپارچه و فراگیر در امر توسعه شهری و نیل به تحول شهری است. تغییرات اقلیمی، خشکسالی، سیل، فرونشست زمین، توفان‌های گرد و غبار و آتش‌سوزی‌های گسترده، دیگر رویدهادهای استثنایی نیستند، بلکه بخشی از واقعیت روزمره بسیاری از کشورها شده‌اند، لذا ضرورت دارد در سطح سیاستگذاری تاب‌آوری شهری و آمادگی در برابر بلایا در دستور کار توسعه ملی قرار گیرد.

اشدنی از ناصری، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست کشور نیز به مناسبت روز جهانی اسکان بشر تأکید کرد، حق بر سکونتگاه مناسب و ایمن در بستر شهرها تنها زمانی تحقق می‌یابد که محیط زیست پرامون آن پایدار، ایمن و سالم باشد. سه‌گانه آب، خاک و هوا چونان مثلی تأثیرگذار بر همه وجوه زیست شهری سایه می‌افکند و تصور شهرها مستقل از سپهر محیط زیستی حاکم بر آن هرگز ممکن نیست.

شهرها به‌عنوان مرکز زندگی انسانی، امروزه بیش از هر زمان دیگری با چالش‌های چندوجهی روبه‌رو هستند؛ شستابان جمعیت شهری، مصرف فزاینده انرژی، آلودگی هوا، بحران پسماند، کمبود منابع آب، فرسایش خاک، فرونشست زمین و پدیده تغییر اقلیم، تنها بخشی از این تهدیدها هستند. در چنین شرایطی، اگر توسعه شهری بدون رویکرد محیط زیستی ادامه یابد، سکونتگاه‌های انسانی نه مظهر رفاه و آرامش، بلکه منشأ بحران خواهند شد.

استفان پریرزن، هماهنگ‌کننده مقیم سازمان ملل متحد در ایران بر موضوعات مهاجرت‌های داخلی ایران اشاره کرد که نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی را به همراه می‌آورد. ایران مانند بسیاری از کشورهای دیگر در حال گذر از بحران شدید مسکن است. میلیون‌ها خانواده با موانعی در دسترسی به مسکن مناسب و متناسب با توان مالی خود روبه‌رو هستند؛ اجاره‌ها بیش از یک‌سوم درآمد خانوارها را می‌خورند و به علت فشارهای اقتصادی و جمعیتی سکونتگاه‌های غیر رسمی گسترش می‌یابند. بین سال‌های ۱۹۵۶ تا ۲۰۲۴ جمعیت شهری ایران ۱۱ برابر شد. امروزه بیش از ۷۷درصد از ایرانیان در شهرها زندگی می‌کنند. هر سال حدود یک‌میلیون نفر در داخل ایران نقل مکان می‌کنند، این مهاجرت داخلی یک نیروی جمعیتی و اجتماعی حیاتی است که غالبا منعکس‌کننده و تقویت‌کننده نابرابری‌های اجتماعی-اقتصادی است. برآوردهای ملی نشان می‌دهد که بین ۵ تا ۸میلیون واحد مسکونی برای تأمین تقاضای مسکن، کاهش مسکن نامن و ناکافی و تقویت بافت شهری آسیب‌پذیر مورد نیاز است به‌طور متوسط یک خانواده شهری در ایران برای تهیه یک آپارتمان متوسط لازم است چند دهه پس‌انداز کند.

خانم روسانو، مدیر مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا (APDIM)، معتقد است که جمهوری اسلامی ایران در سال‌های اخیر گام‌های ستودنی به‌منظور گنجاندن تاب‌آوری و کاهش خطر بلایا در برنامه‌ریزی‌های توسعه شهری و منطقه‌ای داشته است. او تأکید کرد: مخاطرات زیست محیطی از قبیل توفان‌های گرد و غبار، پدیده‌هایی منفرد نیستند، بلکه چالش‌هایی شهری هستند که بر سلامت عمومی، مسکن، جابه‌جایی و کیفیت کلی زندگی، تأثیر عمیقی می‌گذارند. بیش از ۸۰درصد جمعیت ایران، ترکمنستان، پاکستان، ازبکستان و تاجیکستان به میزان متوسط تا بالا با آلودگی هوای مرتبط با توفان‌های گرد و غبار، مواجه هستند. مراکز شهری از قبیل اهواز، زابل و زاهدان در ایران، دهل‌ی نو در هند، کراچی و لاهور در پاکستان و بخش‌هایی از غرب آسیا، در زمره مناطقی هستند که بیش از همه از این مساله تأثیر گرفته‌اند.

از نکته‌های قابل‌توجه گفته‌های روسانو، برنامه‌ریزی پروژه مشترک جدید اسکان و سازمان ملل با عنوان «مقابله با بحران سبکت آسیا-اقیانوسیه: شهرهای در حال فرو رفتن» است که این پروژه به رسیدگی به موضوع فرونشست زمین و تأثیر آن بر تاب‌آوری شهری تمرکز دارد. این یک چالش فزاینده است که غالبا به آن بی‌توجهی می‌شود؛ اما بر زندگی میلیون‌ها نفر در این منطقه تأثیر می‌گذارد. در قالب این چارچوب، دو شهر به‌صورت پایلوت شناسایی خواهند شد که یکی از آنها در ایران و دیگری در بنگلادش خواهد بود. این دو شهر، سیاست پایش یکپارچه و تدابیر کاهش را با هدف تقویت ظرفیت‌های محلی به منظور مدیریت منابع آبی شهری و جلوگیری از فرونشست بیشتر زمین، اجرا خواهند کرد.

موج مهاجرت به شمال کشور

سیدمحمد بهشتی، عضو شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری، از دیگر سخنرانان این نشست بر مشکلات ناشی از موج مهاجرت از کشورهای درگیر مشکلات آبی و فرونشست به شهرهای شمالی اشاره کرد که ما امروز با موضوع فرونشست و تنش‌های آبی مواجه هستیم که همه مردم با آن درگیر هستند. اما این موضوع ققدر باعث شده تا سیاستگذاران کشوری در این زمینه اقداماتی مهم انجام دهند؟ شاهد موج مهاجرتی از سوی خوزستان هستیم؛ اما این افراد به کجا مهاجرت می‌کنند و آیا مکان جدید آمادگی پذیرش این مهاجرت را دارد؟

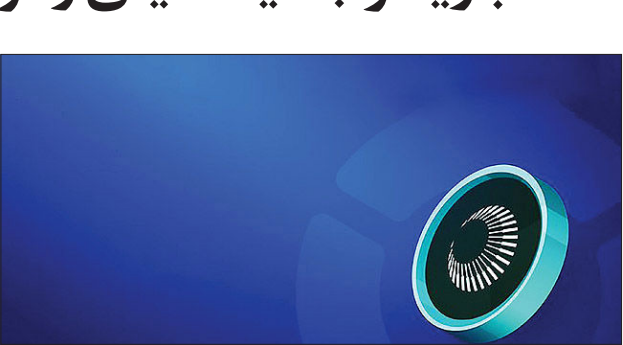
تمام شهرهای حاشیه جنوب البرز و شرق زاگرس در معرض فرونشست و کاهش جمعیت هستند. امروز بیز بیشتر از ۶۶هزار نفر جمعیت دارد، اما احتمالا ظرف ۱۰سال آینده به ۱۰۰هزار نفر می‌رسد؛ زیرا منابع آبی نمی‌تواند به آن جواب دهد. لوله آبی که از کوهرنگ به یزد می‌آید در سال‌های آینده ظرفیت نخواهد داشت. اما باید به این دقت کرد که این مهاجران به کجا می‌روند و پناهگاه جمعیتی جدید کجاست؟ امروز در سیاهکل دیدن بنگاه‌های معاملات ملکی اصفهانی هستند. خوزستانی‌ها و یزدی‌ها هم در شمال کشور ساکن شده‌اند و این نشان می‌دهد یک موج عظیم مهاجرت در پیش است. اما آیا استان گیلان و مازندران آمادگی پذیرش این جمعیت را دارند؟ این دو استان به شدت از دفع زباله و آب‌های ناسالم رنج می‌برند.

کشور ما نسبت به موضوع اسکان بشر در شرایط اضطرار قرار می‌گیرد. اگرچه باید مصوبات جهانی را درنظر داشت، اما پیش از آن باید تمرکزمان را معطوف به سسرزمین خود کنیم که در چه شرایطی قرار دارد. اینکه قیمت ملک در خوانسار طی مدت ۱۰سال به‌دلیل داشتن آب چندین برابر می‌شود این یعنی زنگ خطر برای سیاستگذاران که آب، منجر به هجوم افراد به این منطقه می‌شود؛ درحالی‌که که آمادگی پذیرش را ندارند و در نتیجه مشکلات جدیدی ایجاد می‌شود. قرار بود به محدوده شهر یزد یک بخش اضافه شود؛ اما طرح این موضوع به سر بردن در غفلت است و هنوز نمی‌دانیم در کشورمان چه اتفاقاتی به لحاظ زیست‌محیطی و آرایش جمعیتی افتاده است. اگرچه در حال حاضر نزدیک به ۸۰درصد جمعیت کشور شهرنشین هستند، اما این شهرنشینی به اضطرار است نه شهرنشینی ناشی از رشد مدنیت.

اسفندیار زبردست، عضو هیات علمی دانشگاه تهران، نیز بر موضوع بحران‌های مهاجرتی ناشی از تغییرات آب و هوایی کشور تأکید کرد و گفت: یکی از موضوعاتی که در آینده باید به آن توجه بیشتری کرد، بحث تغییرات اقلیمی است. خوزستان، در آن باید تمرکزمان را معطوف به سسرزمین خود کنیم که در چه شرایطی قرار دارد. اینکه قیمت ملک در خوانسار طی مدت ۱۰سال به‌دلیل داشتن آب چندین برابر می‌شود این یعنی زنگ خطر برای سیاستگذاران که آب، منجر به هجوم افراد به این منطقه می‌شود؛ درحالی‌که که آمادگی در برابر بحران‌های طبیعی همچون زلزله تأکید کرد که تهران و بسیاری از شهرهای تهران را در معرض خطر قرار داده است. بنابراین باید با ایجاد آمادگی، با کمترین تلفات و خسارات اصفهانی‌ها همچون خوزستانی‌ها و یزدی‌ها هم در شمال کشور ساکن شده‌اند و این اتفاق افتاده این نشان می‌دهد که باید با پدیده‌های طبیعی زندگی کنیم و برای آنها تصمیم‌گیری کنیم وگرنه با تبعات آن مواجه خواهیم شد. بنابراین، داشتن برنامه و سناریوهای حادثه، ما را ایمن می‌کند و رعایت آنها ایمن‌تر. باید به برنامه‌های تدوین‌شده پایبندبشیم و با رعایت آنها به ایمنی و آسایش نزدیک شویم.

در این سال از مجموع استان‌های کشور، تنها دو استان اندکی بارش مثبت را تجربه کردند و سیاستگذاران مدام هشدارهایی مبنی بر لزوم صرفه‌جویی در مصرف آب می‌دادند. در این بین، راهکارهای گوناگونی به‌منظور بهبود تنش آبی پیشنهاد می‌شد. برخی از این راهکارها عبارت از شیرین کردن آب دریا، انتقال آب، تغییر الگوی کشت برخی محصولات و همچنین اصلاح قیمت آب بود که موافقان و مخالفانی داشت. برای مثال طرح انتقال آب از خلیج فارس و دریای عمان به منظور تأمین آب شرب و صنعتی دو استان ساحلی و شش استان غیرساحلی مرکزی ایران یکی از این راهکارهاست. انتقال آب از دریای عمان به استان‌های شمال شرق درحال حاضر ۱۹درصد پیشرفت فیزیکی داشته و طرح انتقال آب خلیج فارس به هرمزگان، یزد و کرمان، نیز رانندازی شده است. در این طرح، سامانه شرق برای انتقال آب به سه استان سیستان و بلوچستان، خراسان جنوبی و خراسان رضوی تعریف شده و همچنین سه سامانه فراهی یک تا سه خلیج فارس آب دریا را به هرمزگان، کرمان، یزد و در صورت نیاز اصفهان منتقل می‌کند. «اشگاه اقتصاددانان» روزنامه «دنیای اقتصاد» در این پرونده تلاش دارد هم‌زمان با آغاز سال آبی جدید، به بررسی دو مساله بحث‌برانگیز، یعنی «انتقال آب» و «کشاورزی در سال آبی ۱۴۰۴»، بپردازد.	
--	--

«پلاسما»بازیگر جدید دنیای رمزارزها

راه‌اندازی پلاسما با تغییرات قانونی اخیر در ایالات متحده همزمان شده است. آمریکا در ماه‌های گذشته سه قانون جدید در زمینه استیبل کوین‌ها تصویب کرده است که هدف آن افزایش شفافیت، کاهش ریسک پلاسماهای مالی و تسهیل پذیرش عمومی این ارزهاست. این تحولات نشان می‌دهند که نظام پرداخت جهانی به مرحله جدیدی از تکامل رسیده است؛ مرحله‌ای که پرداخت‌ها نه تنها از پول نقد به کارت‌های بانکی منتقل شده‌اند، بلکه اکنون از کارت‌ها به کیف پول‌های دیجیتال و تراکنش‌های مبتنی بر بلاک‌چین در حال تغییر هستند.

با ایجاد پلاسما، تراکنش‌های تتر می‌توانند سریع‌تر، کم‌هزینه‌تر و شفاف‌تر انجام شوند. این امر به‌ویژه برای کاربران و شرکت‌هایی که تراکنش‌های بین‌المللی دارند، اهمیت دارد، زیرا هزینه‌های تراکنش‌های بین‌المللی در حال حاضر یکی از چالش‌های اصلی پرداخت‌های دیجیتال است. شبکه پلاسما با کاهش این هزینه‌ها و افزایش سرعت تراکنش‌ها، می‌تواند جایگاه خود را به‌عنوان یک زیرساخت کلیدی در بازار استیبل کوین‌ها تثبیت کند.

علاوه بر این، تحولات قانونی و تصویب قوانین جدید، پذیرش عمومی استیبل کوین‌ها را در میان کاربران عادی و نهادهای مالی تسهیل می‌کند. این روند می‌تواند زمینه‌ساز رشد بیشتر پروژه‌هایی مانند پلاسما شود و اعتماد کاربران را به این نوع پرداخت‌ها افزایش دهد. مزیت دیگر این پروژه، کاهش وابستگی به بلاک‌چین‌های دیگر و تمرکز تراکنش‌ها بر شبکه‌ای امن و اختصاصی است که می‌تواند جریان مالی جهانی را به‌طور موثرتری مدیریت کند.

پیامدهای سیاسی و تأثیر بر بازار جهانی

توسعه پلاسما هم‌زمان با تغییر رویکرد دولت آمریکا نسبت به پول دیجیتال بانک مرکزی (CBDC) صورت گرفته است. سیاست جدید آمریکا نشان می‌دهد که تمرکز بر حمایت از نهادهای خصوصی صادرکننده استیبل کوین مانند تتر و سیرکل قرار نمی‌گیرد. مسیر پروژه‌های دولتی مانند رد دیجیتال فدرال‌رزرو متوقف شده است. این تصمیم باعث ایجاد رقابتی شدید میان نهادهای خصوصی برای تصاحب بازار جهانی استیبل کوین‌ها شده است و پروژه پلاسما نقش کلیدی در این رقابت ایفا می‌کند.

تتر در حال حاضر بیشترین حجم تراکنش‌ها را در بازار استیبل کوین‌ها دارد و علاوه بر USDT، استیبل کوین‌های دیگری بر پایه دارایی‌هایی مانند طلا منتشر می‌کند. اما با ایجاد پلاسما، تراکنش‌ها روی یک بلاک‌چین اختصاصی انجام می‌شوند و این امکان را فراهم می‌آورد که کارمزد تراکنش‌ها کاهش یابد و سرعت انجام آنها افزایش پیدا کند. این اقدام می‌تواند نه تنها برای کاربران فردی، بلکه برای شرکت‌های بزرگ و نهادهای مالی که حجم بالایی از تراکنش‌های بین‌المللی دارند، سودمند باشد.

یکی دیگر از جنبه‌های مهم پلاسما، امنیت و مدیریت ریسک تراکنش‌هاست. تتر قابلیتی دارد که به آن اجازه می‌دهد در شرایط خاص، دارایی‌ها را فریز کند. این قابلیت تنها روی تتر اعمال می‌شود و دیگر رمزارزها مانند بیت‌کوین یا اتریوم تحت تأثیر آن قرار نمی‌گیرند. برای کاهش ریسک، کاربران می‌توانند از استیبل کوین‌های غیرمتمرکز مانند DAI با تغییر شبکه انتقال تر استفاده کنند تا امنیت دارایی‌های خود را افزایش دهند. پلاسما می‌تواند به‌طور مستقیم بر اقتصاد دیجیتال تأثیر بگذارد. کاهش هزینه تراکنش‌ها و افزایش سرعت، امکان انجام معاملات کوچک و بزرگ را برای کسب‌وکارها و افراد فراهم می‌کند. این موضوع به رشد تجارت الکترونیک، بهبود نقدینگی و افزایش اعتماد به پرداخت‌های دیجیتال کمک می‌کند و پایه‌ای برای گسترش استفاده از استیبل کوین‌ها در سطح جهانی ایجاد می‌کند.

چشم‌انداز رقابت بلاک‌چین‌ها

پلاسما با وجود تازه تأسیس بودن، حمایت گسترده‌ای از سوی صرافی‌های بزرگ جهانی مانند بایننس و OKX دریافت کرده است. این حمایت‌ها نشان می‌دهد که بازار به آینده این بلاک‌چین امیدوار است و آن را به‌عنوان یک زیرساخت کلیدی در زمینه تراکنش‌های استیبل کوین‌ها می‌بیند. در مقابل، برخی صرافی‌ها مانند کوین‌بیس به دلیل رقابت مستقیم با تتر از حمایت از این پروژه خودداری کرده‌اند، اما این موضوع تأثیری بر روند رشد و پذیرش پلاسما نداشته است.

بازار رمزارزها در حال حاضر تحت تأثیر دو جریان اصلی قرار دارد: یکی پلتفرم‌های معاملاتی غیرمتمرکز بر پریچول و دیگری پروژه‌های مرتبط با استیبل کوین‌ها. پلاسما در میان دو جریان قرار دارد و با توجه به اهمیت تتر و سهم بالای آن در تراکنش‌های جهانی، ظرفیت رشد قابل‌توجهی دارد.

با توجه به رشد سریع فناوری بلاک‌چین و افزایش پذیرش رمزارزها، پلاسما می‌تواند نقش کلیدی در شکل‌دهی به آینده پرداخت‌های دیجیتال داشته باشد. این شبکه می‌تواند به شرکت‌ها و کاربران امکان دهد تا تراکنش‌ها را با امنیت بالا، هزینه پایین و سرعت زیاد انجام دهند و از وابستگی به شبکه‌های دیگر جلوگیری کنند. به‌طور کلی، پلاسما را می‌توان نقطه عطفی در مسیر تکامل بازار استیبل کوین‌ها دانست. بلاک‌چینی که با کارمزد پایین، پشتیبانی گسترده و سازگاری با زیرساخت‌های اتریوم ایجاد شده، می‌تواند به یکی از بازیگران اصلی در حوزه پرداخت‌های دیجیتال تبدیل شود. این پروژه می‌تواند مسیر تازه‌ای برای کاربران و شرکت‌ها ایجاد کند و نحوه استفاده از ارزهای دیجیتال را در معاملات روزمره و تراکنش‌های بین‌المللی متحول سازد.

♥ خرد جمعی برای حل بحران‌ها

پانزدهمین رویداد جامع معدن و صنایع معدنی از صبح روز دوشنبه ۲۷ مردادماه به همت گروه رسانه‌ای «دنیای‌اقتصاد» در مرکز همایش‌های برج میلاد آغاز به کار کرد. این رویداد تا ۳۰ مردادماه ادامه دارد. بررسی چالش‌های اصلی بخش معدن و صنایع معدنی از جمله ناترازی‌های انرژی، توسعه‌نیافتگی زیرساخت‌های حمل‌ونقل، الزامات محیط زیستی در کنار تداوم فعالیت‌های معدنی و همچنین تحقق اهداف توسعه‌ای در زنجیره فولاد کشور، از جمله مهم‌ترین موضوعات مطرح شده در این همایش بودند. در همین حال ارائه راهکارهای عملی برای توسعه پایدار بخش معدن مورد توجه سخنرانان این رویداد مهم معدنی قرار گرفت. سیدمحمد اتابک وزیر صنعت، معدن و تجارت نیز در پیامی ویدئویی خطاب به حاضران در این همایش، به نقش رویداد جامع معدنی و صنایع معدنی «دنیای اقتصاد» در مسیر پیشرفت صنایع اشاره داشت و تأکید کرد که گذار از ابربحران‌های کنونی نیازمند خرد جمعی و بهره‌مندی از نظرات متخصصانی همچون حاضرین در این رویداد است.

در ابتدا علیرضا بختیاری، مدیرمسوول ضمن خوشامدگویی به حاضران، در رابطه با چالش‌های بخش معدن ایران گفت: در سال‌های اخیر، با توجه به اعمال تحریم‌های گسترده، تغییرات سریع بازارهای جهانی و نیاز به انطباق با استانداردهای بین‌المللی، معدن و صنایع معدنی ایران با چالش‌های متعددی روبه‌رو بوده است. در یکسو، نوسانات قیمت مواد اولیه، ناترازی انرژی و ریسک‌های سیاسی و در سوی دیگر، فشارهای زیست‌محیطی و الزامات قانونی جدید، نیازمند توجه ویژه‌ای هستند.

بختیاری در ادامه گفت: در سال‌های گذشته، این هشدار داده شد که سرمایه‌گذاری در بخش معدن و صنایع معدنی رشد قابل اعتنایی ندارد و رشد بلندمدت این بخش در معرض خطر است. اکنون متأسفانه همه آن نگرانی‌ها به‌قوت خود باقی است و مسائل دیگری نیز به آن اضافه شده است. او تأکید کرد: نخستین و مهم‌ترین عامل غیراقتصادی که راه فعالیت‌های اقتصادی را ناهموار کرده، تهدید خارجی و موانع تحریمی است. مرتفع کردن این موانع، در گرو افزایش تحرک دستگاه دیپلماسی و تقویت قوای دفاعی کشور و تقویت سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی و تحکیم وحدت ملی است. بختیاری ادامه داد: ایران در دو دهه اخیر بسیاری از فرصت‌های اصلاح اقتصادی را از دست داده است و در سال جاری که قرار بوده است مطابق مفاد سند چشم‌انداز بیست ساله، به «جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی» دست یابد، با این هدف فاصله زیادی دارد.

گفت: با این حال، هنوز روزنه‌های امید گشوده است و با مدیریت علمی و سنجیده اسور می‌توان اوضاع را بهتر کرد. بنیاد معدن و صنایع معدنی از جنبه تولید بر نوسازی تکنولوژی و از جنبه تجاری بر صادرات استوار است. فعالان صنایع معدنی برای اجرایی کردن این دو جز، مکمل، قابلیت‌های تخصصی کافی دارند و به کمک دولت نیاز ندارند، اما این فعالیت‌های تکنیکی و بنگاهی خواه ناخواه با سیاستگذاری‌ها و تصمیم‌های دولت گره خورده است.

بختیاری در پایان تأکید کرد: امیدواریم دولت با درس گرفتن از تجربه‌ها و ناکامی‌ها در زمینه تحقق اهداف سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ و کاستی‌ها در اجرای برنامه‌های توسعه و عدم‌توازن‌های آشکار و پنهان در بودجه‌های سالانه، اکنون متقاعد شده باشد که اهالی کسب‌وکار و بازارها منطق اقتصاد را بهتر می‌شناسند و هر چه فاصله دولت از بنگاهداری و تصدی‌گری بیشتر شود، چشم‌انداز رشد اقتصادی و رفاه همگانی روشن‌تر می‌شود.

ضرورت اتکا بر خرد جمعی برای مواجهه با ابربحران‌ها

سید محمد اتابک، وزیر صنعت، معدن و تجارت در پیامی ویدئویی برای حاضران در رویداد جامع معدن و صنایع معدنی ۱۴۰۴، از پیشکوتان، اندیشمندان و متخصصان حاضر در این همایش تقدردانی کرد و گفت: قدردان برگزاری سالانه همایش معدن و صنایع معدنی توسط مجموعه رسانه‌ای «دنیای اقتصاد» هستند. هر ساله بر غنای این همایش افزوده شده است. این رویداد در طول سالیان گذشته تأثیر بسزایی بر پیشرفت صنایع داشته است و در همین راستا از زحمات مدیرمسوول این گروه رسانه‌ای تشکر می‌کنم.

با ضمن اشاره به برگزاری همایش جامع معدن و صنایع معدنی در ترازِ جهانی افزود: این رویداد در سال جاری بآ ابتکار و ایجاد رویکردی جدید به تولید و بازار برگزار می‌شود و اثرات مثبت و ماندگاری را برای صنایع به دنبال خواهد داشت. وزیر صمت با اشاره به بحران‌های پیش روی صنعت و معدن گفت: در حال حاضر فعالان بخش معدن و صنایع معدنی با چالش‌های متعددی در روند فعالیت خود مواجه هستند. این مشکلات در سال‌های گذشته شدت گرفته و اکنون به ابربحران بدل شده‌اند. ناترازی انرژی یکی از همین ابربحران‌هایی است.

کانال حفظ شرکای تجاری

عر شیپا حسن پور – با بازگشت تحریم‌های بین‌المللی و فعال‌سازی مکانیسم ماشه، پرسش اساسی که پیش روی فعالان اقتصادی و سیاستگذاران قرار می‌گیرد آن است که تجارت خارجی ایران در ادامه چه مسیری را طی خواهد کرد.

به نظر می‌رسد ممنوعیت‌ها در حوزه کشتیرانی، بیمه و مبادلات مالی بین‌المللی باز می‌گردند. همچنین مسدود شدن مسیرهای احتمالی برای عضویت در نهادهای مالی جهانی یا دسترسی به تسهیلات بین‌المللی نیز از دیگر آثار سوء تشدید تحریم‌های جهانی علیه اقتصاد ایران خواهند بود. این شرایط می‌تواند روابط تجاری ایران با شرکت‌های بخش خصوصی در کشورهای دوست و هم‌پیمان را نیز دستخوش تغییر کند.

کانال حفظ شرکای تجاری

در چنین شرایطی، افزایش تحرک دولت در حوزه دیپلماسی اقتصادی و حضور پررنگ بخش خصوصی به‌عنوان دو بازوی مکمل، اهمیت مضاعفی پیدا می‌کنند. هم‌زمان، فعالان بخش خصوصی نیز بسر لزوم طراحی سناریوهای جایگزین، تجارت غیررسمی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های مویرگی تأکید دارند. در این میان، چین و روسیه مخالفت خود را با تحریم‌ها اعلام کرده‌اند، اما تجربه گذشته نشان داده است که حتی شرکای نزدیک نیز در مواجه با تهدید تحریم‌های ثانویه با احتیاط عمل می‌کنند. تجربه سال‌های گذشته نشان داده است که حتی در کشورهایی که روابط سیاسی نزدیکی با ایران دارند، شرکت‌ها به دلیل نگرانی از جریمه‌ها در برابر تهدید تحریم‌های محتاطانه رفتار می‌کنند. برای بسیاری از شرکت‌ها محاسبه هزینه و منفعت به این نتیجه منتهی می‌شود که حفظ دسترسی به بازارهای بزرگ‌تر و اجتناب از مجازات‌های مالی، بر ادامه همکاری با ایران اولویت دارد. به همین دلیل، حتی اگر سطح روابط سیاسی دولت‌ها حفظ نشود، بخش خصوصی ممکن است مسیر دیگری انتخاب کند.

نخستین اقدام دولت در مواجه با محدودیت‌های بین‌المللی در حوزه تجارت، باید فعال‌سازی دیپلماسی اقتصادی باشد. مذاکره مستقیم با دولت‌های همسو و دریافت ضمانت‌های سیاسی و حقوقی برای حمایت از شرکت‌های آن‌ها، اهمیت حیاتی دارد، چراکه یکی از مهم‌ترین دلایل عقب‌نشینی شرکت‌ها در فضای تحریمی ابهام در محدوده فعالیت مجاز است. بسیاری از فعالان اقتصادی صرفاً به‌دلیل نبود دستورالعمل روشن ترجیح می‌دهند از همکاری صرف‌نظر کنند. در چنین فضایی، انتشار سریع و دقیق دستورالعمل‌های رسمی از سوی دولت، بانک مرکزی و گمرک ضروری است.

در این میان باید اشاره کرد که برای تداوم فعالیت‌های تجاری ایران در شرایط تحریمی، ارتباط نزدیک دولت با فعالان اقتصادی اجتناب‌ناپذیر است. فعالان اقتصادی بر این باورند که حضور بخش خصوصی در میز سیاستگذاری می‌تواند بسیاری از گره‌های تجاری کشور را بگشاید و راه هموارتری را برای تاجار ایرانی بسازد. تحریم‌ها معمولاً به‌صورت ناگهانی مسیرهای تجاری را مسدود می‌کنند. در چنین شرایطی، طراحی سناریوهای جایگزین اهمیت ویژه‌ای برای حفظ سطح تجاری ایران با کشورهای هم‌پیمان دارد. به عبارت دیگر، دولت باید ستاد مدیریت بحران در حوزه تجارت خارجی ایجاد کند تا فعالان اقتصادی در برابر قطع همکاری یک شرکت خارجی با تاجر ایرانی، برنامه و شرکت جایگزین جدیدی را ارائه کنند.

تجارت مویرگی

در این میان فعالان بخش خصوصی بر تجارت مویرگی و غیرقابل رصد تأکید می‌کنند؛ روشی که با توجه به ماهیت تحریم‌ها، می‌تواند منجر به حفظ بازارهای کشورهای هم‌پیمان ایران شود. آنها عنوان می‌کنند که اعلام چین و روسیه مبنی بر غیرقابل قبول دانستن تحریم‌ها، موضوع نگرانی از آسیب‌پذیری تجارت خارجی ایران از ناحیه این دو کشور را منفی می‌کند.

بر این اساس، محمد لاهوتی، رئیس کمیسیون صادرات غیرنفتی اتاق بازرگانی ایران، در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» گفت: طی سال‌هایی که ایران از ذیل تحریم‌های سازمان ملل خارج شده بود، شرکت‌های بزرگ (به‌خصوص از کشورهای اروپایی) برای سرمایه‌گذاری‌های نفتی و صنعتی وارد ایران شدند. پس از خروج آمریکا از برجام و تحریم‌هایی که علیه ایران اعمال کرد، بالغ بر ۸۰ تا ۹۰ درصد شرکت‌ها از حوزه سرمایه‌گذاری مشترک با ایران یا از سرمایه‌گذاری مستقیم خود خارج شدند و تنها تعداد اندکی از فعالان این حوزه باقی ماندند. حتی بخش خصوصی شاهد بود که شرکای مهم تجاری ایران نیز در بسیاری از موارد، تحریم‌ها را به نوعی اجرا می‌کردند و اگر تجارتی داشتند، به صورت غیررسمی بود و نه در قالب روابط رسمی. در نتیجه بازگشت تحریم‌ها، در شرایط کنونی تأثیر چندانی نسبت به گذشته نخواهد داشت.

او ادامه داد: با این حال، احتمال خروج مدود شرکت‌ها و فعالانی که

همچنان در حوزه‌های تجاری با ایران همکاری داشتند، به‌ویژه در عرصه سرمایه‌گذاری، را نمی‌توان انکار کرد. در این میان دو نکته حائز اهمیت است: نخست آنکه روسیه به صورت مستقیم و چین به شکل تلویحی اعلام کردند که این تحریم‌ها را به رسمیت نمی‌شناسند و اجرا نخواهند کرد. بنابراین، موضوع نگرانی از آسیب‌پذیری تجارت خارجی ایران از ناحیه این دو کشور (که یکی از آنها بیشترین سهم صادرات و واردات کشور را در اختیار دارد) تقریباً منفی خواهد بود، مشروط بر آنکه این کشورها به مواضع خود پایبند بمانند.

لاهوئی افزود: باید پذیرفت که شرایط تحریمی، چه در قالب تحریم‌های سازمان ملل و چه در شکل تحریم‌های ثانویه، آثار منفی خود را بر اقتصاد ایران برجای گذاشته است و محدود شدن بازارهای صادراتی ایران به چند کشور خاص، نشانه‌ای از این واقعیت است. از این رو، به نظر می‌رسد که با توجه به اینکه تحریم‌ها شامل بخش خصوصی نمی‌شود، این بخش می‌تواند نقش مهمی در تداوم روابط تجاری ایفا کند. شبکه‌های ارتباطی مویرگی و غیررسمی که فعالان بخش خصوصی طی سال‌های گذشته ایجاد کرده‌اند، می‌تواند به ادامه فعالیت‌های تجاری کمک کند؛ مشروط بر آنکه دولت این ظرفیت را به رسمیت بشناسد و نقش شرکت‌های دولتی در اقتصاد کاهش یابد. او یادآور شد: نکته مهم دیگری که از خود تحریم‌ها اثرگذارتر باشد، «خودتحریمی‌های داخلی» است. قوانین و آیین‌نامه‌های سختگیرانه‌ای که طی سال‌های گذشته، تجارت خارجی در حوزه‌های مختلف را محدود کرده‌اند. چه در عرصه سیاستگذاری‌های تجاری و چه در سیاست‌های ارزی (به‌ویژه موضوع رفع تعهد ارزی و بازگشت ارز) موانع جدی بر سر توسعه صادرات و تجارت خارجی شکل گرفته است. اگر در این قوانین بازنگری شود، می‌تواند علی‌رغم وجود تحریم‌ها، گشایش‌های قابل‌توجهی در روابط تجاری ایجاد کند. اگر دولت همچنان بخواهد با همان سختگیری‌های پیشین عمل کند و سیاست‌هایش را با شرایط کنونی تطبیق ندهد، بی‌شک تأثیرات منفی بیشتری بر اقتصاد کشور برجای خواهد گذاشت. بنابراین بازنگری در سیاست‌های ارزی و تجاری کشور، یک ضرورت است؛ نه صرفاً یک انتخاب یا خواسته.

رئیس کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی اتاق بازرگانی ایران در ادامه گفت: ارائه کانال‌های پرداخت شفاف و قانونی جایگزین به شرکت‌های خارجی برای جلب اعتماد آن‌ها، مانند تسویه به صورت پول‌های ملی یا سامانه‌های جایگزین، یکی از روش‌های رفع موانع تجاری است. البته در این میان باید توجه داشت که در شرایط تحریمی شفافیت کامل امکان‌پذیر نیست و اصل تحریم مبنی بر تداوم فعالیت‌ها به صورت مویرگی و غیرقابل رصد است، در نتیجه ارائه این کانال‌های پرداخت شفاف در شرایط تحریمی منطقی نیست و به ناچار مجبور هستیم که روابط تجاری به صورتی تداوم یابد که قابل ردیابی نباشد. او در پایان توضیح داد: موضوع FATF که در آخرین مرحله نیز تأیید و تصویب شد، می‌تواند نقش مهمی در بهبود تجارت خارجی ایران ایفا کند. این امر به‌ویژه در روابط با کشورهایی که به تحریم‌ها پایبند نیستند، مانند کشورهای عضو اوراسیا و بریکس، بسیار حائز اهمیت خواهد بود، چراکه بسیاری از مشکلات گذشته ما، ناشی از عدم عضویت و عدم اجرای الزامات FATF بود و اکنون می‌توان امیدوار بود که با رفع این مانع، گسترش تجارت خارجی با این کشورها تسهیل شود.

اجتناب از موازی‌کاری‌ها

برخی از فعالان تجاری بر این باورند که دولت نمی‌تواند اقدامی جهت حفظ بازارهای بین‌المللی انجام دهد. اما رفع موانع داخلی و پایان خودتحریمی‌ها می‌تواند راه را برای بازرگانان تسهیل کند. در سوی دیگر، بخش خصوصی نیز با بازگشت تحریم‌های بین‌المللی باید به فکر بازارهای جایگزین باشد.

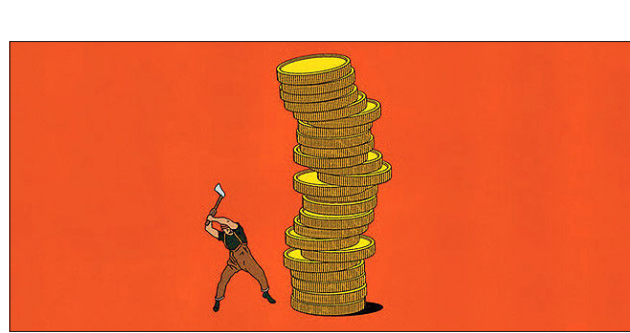
در این رابطه احمدرضا فرشچیان، رئیس کمیسیون مدیریت واردات اتاق بازرگانی ایران، گفت: اکنون شرکت‌های خارجی تصمیم می‌گیرند مبادلات خود را کاهش دهند و طبیعتاً دولت نمی‌تواند اقدام خاصی درباره تصمیم آنها انجام دهد، چراکه اختیار در دست شرکت‌های خارجی است. اگر دولت اندکی در مقررات، شرایط و ضوابط داخلی اثرگذاری کند، شاید بتوان به هر صورت برخی از این شرکت‌ها را جایگزین شرکت‌های دیگر کرد.

او ادامه داد: اگر مشکلاتی همچون «قوانین مربوط به ترخیص کالا»، «موازی‌کاری‌های سازمان‌ها» و «تداخلاتی که در حوزه واردات و صادرات وجود دارد» مرتفع شود، شاید بتوان وضعیت پیشین تجارت خارجی را حفظ کرد. بخش خصوصی در این میان، کار خود را انجام می‌دهد و همواره تلاش می‌کند در صورت از دست رفتن یک تأمین‌کننده یا یک بازار، جایگزین مناسبی بیابد. اما مساله اصلی در مقررات است؛ جایی که سیستم‌های دولتی و حاکمیتی باید اندکی تسهیل‌گرت عمل کنند.

فرشچیان افزود: امروز مقررات دست‌وپاگیر و موازی‌کاری‌های متعدد همه را خسته و گرفتار کرده است. این مقررات باید سبک‌تر و ساده‌تر شوند. در واقع باید به همان نسیتی که روابط خارجی تاجر ایرانی ممکن است محدودتر شوند، به دنبال جایگزین‌های داخلی و ایجاد تسهیل در بوروکراسی درونی کشور باشیم. هرچه این فرآیند روان‌تر شود، بخش خصوصی با شبکه‌های بازاریابی و ظرفیت‌های خود می‌تواند امور را پیش ببرد. او در پایان تأکید کرد: دولت در زمینه بازاریابی تجاری شاید نتواند کمک شایانی به بخش خصوصی کند، چراکه بازاریابی و یافتن بازارهای جایگزین بر عهده تجار و فعالان اقتصادی است، اما اگر دولت وظیفه خود را در کاهش بوروکراسی و تسهیلگری در قوانین و مقررات انجام دهد، بخش خصوصی نیز می‌تواند مسیر تجارت را ادامه دهد و فشار ناشی از کاهش همکاری شرکت‌های خارجی را تا حدی جبران کند. در مجموع باید به این نکته اشاره کرد که بازگشت تحریم‌ها هرچند فشار تازه‌ای بر اقتصاد ایران وارد می‌کند، اما سرنوشت تجارت خارجی کشور تنها در گرو تصمیم‌قدرت‌های جهانی نیست. آنچه بیش از هر چیز آینده مبادلات ایران را رقم خواهد زد «میزان هماهنگی دولت و بخش خصوصی»، «بازنگری در مقررات سختگیرانه داخلی» و «توان کشور در ایجاد مسیرهای جایگزین برای تجارت» است. اگر دولت به‌جای تمرکز صرف بر حفظ شرکای خارجی، بستر داخلی را برای فعالیت درونی کشور قوی‌تر کند، می‌توان امیدوار بود که حتی در شرایط تحریمی نیز جریان تجارت خارجی ایران به‌طور کامل متوقف نشود و مسیرهای تازه‌ای برای تداوم آن گشوده شود.

به گزارش وزارت جهاد کشاورزی، غلامرضا نوری پنجشنبه در «سی‌وهفتمین گردهمایی سراسری فرماندهان مهندسی رزمی جنگ جهاد» درباره رشد بخش کشاورزی در یک سال گذشته، خاطرنشان کرد: رشد بخش کشاورزی کشور از منفی ۲۴ درصد به رشد مثبت ۲۰.۲درصد رسیده یعنی رشدی معادل ۵۶ واحد درصد داشته است و این چشم، نمتنها نشان از توانمندی داخلی دارد، بلکه ثابت می‌کند بخش کشاورزی می‌تواند موتور محرک توسعه کشور باشد. وی ادامه داد: در یک سال گذشته، تراز تجاری بخش کشاورزی کشور ۳میلیارد دلار بهبود یافته است و از منفی ۱۱میلیارد دلار به منفی ۸میلیارد دلار رسیده است.وزیر جهاد کشاورزی درباره عملکرد این وزارت‌خانه در تولید محصولات راهبردی افزود: در یک سال گذشته، تولید شکر ۲۷ درصد و تولید میوه‌های گرمسیری ۵۴ درصد افزایش یافته است. نوری با اشاره به این که در تأمین موز، تولید داخلی به بیش از ۵۰ درصد نیاز کشور رسیده است، خاطرنشان کرد: برنامه‌ریزی شده تا پایان دولت چهاردهم، واردات این محصول به صفر برسد، وی، ادامه داد: همچنین در محصولات راهبردی همچون گوشت قرمز و شکر نیز برنامه خودکفایی با جدیت دنبال می‌شود. وزیر جهاد کشاورزی از تدوین توسعه‌ی عدالت‌محور در بخش کشاورزی خبر داد و گفت: عدالت در دسترسی به منابع، توزیع نهاده‌ها، انتصابات و تخصیص مجوزها از اصول جدی ما در وزارت‌خانه است. در همین راستا، توزیع نهاده‌های یارانه‌ای در مناطق روستایی و بین دامداران کوچک و سنتی بیش از ۲۲ درصد افزایش یافته که نشان‌دهنده رویکرد عدالت‌محور در سیاستگذاری‌هاست.

بازگشت یک ایده شکست‌خورده

دارند. برای مثال، نظام مالیاتی در بسیاری از کشورهای ثروتمند، از جمله آمریکا، کاملاً تصاعدی است.

طبق یک مطالعه جدید در آمریکا، نرخ موثر مالیات برای کم‌درآمدترین افراد حدود ۲ درصد است، درحالی‌که این نرخ برای ثروتمندترین قشر جامعه(۰.۰۱درصد بالای درآمدی) به ۴۵ درصد می‌رسد. این ساختار تصاعدی تضمین می‌کند که ثروتمندان سهم بسیار بیشتری از بار مالیاتی را به دوش بکشند(این حال، بحث مالیات بر ثروت نه فقط در فرانسه، بلکه در بسیاری از کشورهای دیگر دوباره داغ شده است. در بریتانیا و آلمان، گفت‌وگوها برای اجرای مجدد آن هر از چند گاهی مطرح می‌شود. استرالیا در حال بررسی وضع مالیات سنگین‌تر بر حساب‌های بانزنشستگی کلان است و در آمریکا نیز جو بایدن، رئیس‌جمهور این کشور، ایده مالیات بر «سودهای سرمایه‌ای تحقق‌نیافته» را پیش کشید که در عمل نوعی مالیات بر ثروت به شمار می‌رود.

با اینکه اقتصاددانان از مشکلات این نوع مالیات آگاه‌اند، گروهی از آنان با نادیده گرفتن این چالش‌ها، از اجرای دوباره آن حمایت می‌کنند. برای مثال، اریک فوسینگ نیلسن، از مدیران سابق بانک گلدمن ساکس، معتقد است که هر چند شکفا با مالیات بر ثروت موافق نیست، اما شرایط امروز فرانسه می‌تواند دلیلی موجه برای اعمال آن باشد. اولیویه بلاتشار، اقتصاددان ارشد پیشین صندوق بین‌المللی پول، نیز از طرحی مشابه ایده زوگمن، البته با نرخ ی پایین‌تر، پشتیبانی کرده است.

منطق سیاسی پشت این حمایت‌ها روشن است. دولت‌ها برای جبران کسری بودجه خود به زودی ناچار به تصمیم‌گیری‌های سسختی خواهند بود؛ تصمیماتی مانند کاهش

فرانسه با یک بحران مالی بزرگ روبه‌روست. پیش‌بینی می‌شود دولت این کشور در سال جاری با کسری بودجه ۱۶۰میلیارد یوروبی، معادل ۱۹۰میلیارد دلار یا بیش از ۵ درصد تولید ناخالص داخلی، مواجه شود.

این کسری بودجه به معنای آن است که مخارج دولت از درآمدهایش بیشتر خواهد بود. وضعیت فرانسه سرمایه‌گذاران اوراق قرضه دولتی را نگران کرده و سیاستمداران را به فکر راهی برای پر کردن این شکاف انداخته است. در این میان، اقتصاددانان چپ‌گرا و تعداد رو به رشدی از میانه‌روها، مالیات بر ثروت را بخشی از راه‌حل می‌دانند. برای نمونه، گابریل زوگمن از مدرسه اقتصاد پاریس، پیشنهاد کرده است که مالیاتی سالانه با نرخ حداقل ۲ درصد بر دارایی‌های بیش از ۱۰۰میلیون یورو وضع شود. هرچند استدلال‌های امروزی اقتصاددانان برای این کار پیچیده‌تر از گذشته است، اما همچنان نادرست به نظر می‌رسد.

مالیات بر ثروت رویکردی است که در دهه‌های اخیر محبوبیت خود را در میان کشورهای توسعه‌یافته از دست داده است. برای مثال، درحالی‌که در سال ۱۹۹۰ دوازده کشور عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) چنین مالیاتی داشتند، به تدریج بسیاری آن را کنار گذاشتند. آتریش در سال ۱۹۹۴، آلمان در سال ۱۹۹۷ و سوئد در سال ۲۰۰۷ این مالیات را لغو کردند و سرانجام فرانسه نیز در سال ۲۰۱۸ به آنها پیوست. امروزه از میان کشورهای ثروتمند، تنها نروژ، اسپانیا و سوئیس همچنان بر ثروت خالص مالیات وضع می‌کنند.

دلیل اصلی این تغییر رویکرد، ناکارآمدی مالیات بر ثروت بود. برای نمونه، گزارش «زببینی میرلیس» که یک ارزیابی معتبر در زمینه سیاستگذاری مالیاتی است، به همین موضوع اشاره می‌کند. این گزارش که در سال ۲۰۱۱ توسط اندیشکده «موسسه مطالعات مالی» تکمیل شد، نتیجه می‌گیرد که مالیات بر ثروت درآمد چندانی ایجاد نمی‌کند و اجرای آن می‌تواند ناعادلانه و ناکارآمد باشد. به طور کلی، این نوع مالیات با چند مشکل اساسی روبه‌روست. نخست آنکه ارزش‌گذاری دقیق ثروت برای تعیین میزان مالیات، فرایندی بسیار دشوار است. مشکل دیگر این است که ثروتمندان برای فرار از مالیات‌های جدید، به سادگی سرمایه خود را به کشورهای دیگر منتقل می‌کنند.

بنابراین، مالیات بر ثروت در عمل درآمد قابل‌توجهی برای دولت‌ها ایجاد نمی‌کند. هرچند ادعای برخی راست‌گرایان مبنی بر نابودی اقتصاد توسط این مالیات اغراق‌آمیز به نظر می‌رسد، اما بررسی‌های سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه نیز نشان می‌دهد که دلایل محکمی برای وضع آن، در کنار مالیات‌های فعلی بر سود سرمایه و ارث، وجود ندارد. در واقع، دولت‌ها ابزارهای موثر دیگری برای دریافت مالیات از ثروتمندان در اختیار

♥ **دوری از تیم ملی سخت ترین روزهای زندگی‌ام بود**

بهناز طاهرخانی، کاپیتان باتجربه فوتبال بانوان ایران و بازیکن تیم ملوان، از روزهای سخت و شیرین فوتبالش می‌گوید؛ از دوری یکساله از تیم ملی تا بازگشت دوباره با انگیزهای بیشتر. او باور دارد سن فقط یک عدد است و آینده فوتبال بانوان ایران با پشتکار بازیکنان و حمایت مسئولان می‌تواند در سطح آسیا و حتی جهان بدرخشد.

علاقه‌تان از فوتبال از کجا شروع شد و چه کسی بیشترین تأثیر را داشت؟

علاقه من به فوتبال از دوران کودکی شکل گرفت و خانواده‌ام همیشه پشتیبانم بودند.همچنین دوست دارم از مریم خانم جعفری قدردانی کنم که با اعتماد و راهنمایی‌های ارزشمندشان مسیر فوتبالی‌ام را هموار کردند.

شرایط فعلی فوتبال بانوان ایران را چطور ارزیابی می‌کنید؟

فوتبال بانوان در سال‌های اخیر پیشرفت‌های قابل‌توجهی داشته و بازیکنان مستعد و باانگیزهای در تیم ملی حضور دارند. البته اگر حمایت‌ها و برنامه‌ریزی‌ها جدی‌تر شود، می‌توانیم به جایگاه‌های بالاتری در آسیا و حتی عرصه جهانی برسیم. من مطمئنم با تلاش بازیکنان و حمایت مسئولان، آینده فوتبال بانوان ایران روشن خواهد بود.

کاپیتان بودن در تیم ملی و باشگاه چه مسئولیتی برایتان دارد؟

کاپیتانی مسئولیت بزرگی است، اما من آن را فرصتی برای کمک به هم‌تیمی‌ها و ایجاد انگیزه می‌دانم. با تمرکز بر تمرینات، حفظ روحیه تیم و همکاری نزدیک با مربیان، سعی می‌کنم فشارها را مدیریت کرده و انرژی مثبت را به تیم منتقل کنم. برای من مهم است که همه با هم پیشرفت کنیم و بهترین نتایج را به دست آوریم.

عملکرد اسمال ملوان و نقش شما در تیم چگونه بوده است؟

خیلی خوشحالم که اسمال در کنار تیم جوان، متحد و باانگیزه ملوان بازی می‌کنم. بازیکنان ما استعداد زیادی دارند و مطمئنم اگر فرصت داشتیم چند بازیکن با تجربه بیشتر به تیم اضافه شود، می‌توانستیم عملکرد بهتری داشته باشیم و قطعاً نتایج بهتری هم می‌گرفتیم. برای من سن فقط یک عدد است؛ آنچه اهمیت دارد تلاش، تمرکز و عشق به فوتبال است. ترکیب تجربه من با انرژی بازیکنان جوان باعث می‌شود عملکرد خوبی داشته باشیم. هواداران انزلی هم همیشه با حمایت‌های پرشورشان انگیزه ما را دوچندان می‌کنند.

سخت‌ترین لحظه ورزشی‌تان چه بوده است؟
حدود یک سال و نیم از تیم ملی دور بودم و این فاصله برایم بسیار سخت بود. اما همین جدایی به من یادآوری کرد که چقدر به تیم ملی کشورم عشق می‌ورزم. در آن دوران با وجود همه چالش‌ها تلاش کردم بهترین عملکردم را حفظ کنم تا برای بازگشت آماده باشم. این تجربه به من آموخت که صبر، پشتکار و تمرکز بر هدف، کلید عبور از سخت‌ترین شرایط است.

بزرگترین آرزوی فوتبالی شما چیست؟
بزرگترین آرزویم این است که همیشه با تعهد و تلاش، بهترین عملکردم را برای تیم ملی و باشگاه‌ام ارائه دهم و در موفقیت‌های ملی و بین‌المللی سهم داشته باشم. امیدوارم الهام‌بخش بازیکنان جوان‌تر باشم و نقشی در رشد فوتبال بانوان ایران ایفا کنم.

اگر به گذشته بازمگردید، چه توصیه‌ای به نوجوان فوتبالیست خودتان دارید؟

اگر به گذشته برگردم، به نسخه نوجوان خودم می‌گفتم که همیشه به تلاش و تمرین‌های مستمر ایمان داشته باش و هیچ وقت انگیزه و عشق به فوتبال را از دست نده. همچنین به خودش یادآوری می‌کردم که صبر و پشتکار، همراه با احترام به تیم و هم‌تیمی‌ها، مهم‌ترین ابزار برای رسیدن به موفقیت است.

♥ **بی احترامی یک بازیکن، جرقه جدایی**

هر گاه پرسپولیس روند پر فراز و نشیب را طی می کند ناخودآگاه نگاهه به سمت مردی می‌چرخد که موفقیت‌های متعددی را با این باشگاه به دست آورده است. برانکو ایوانکوویچ، مربی سابق تیم‌های ملی و پرسپولیس یکی از مربیان موفق سرخ‌ها در سال‌های گذشته بود که توانست با این تیم به قهرمانی لیگ برتر و صعود به فینال لیگ قهرمانان آسیا دست یابد.

در واقع نام برانکو به عنوان یک ال‌ترناتیو جدی همواره مطرح بوده اما سرمربی پرسپولیس همیشه تلاش کرده اظهاراتی انجام ندهد که موجب ایجاد حاشیه در این باشگاه شود.

صحت یا سرمربی سابق پرسپولیس نیز این موضوع را به اثبات می‌رساند که برانکو نسبت به جایی که پیش‌تر در آن فعالیت داشته همواره با احتیاط صحبت می‌کند.

برانکو در گفت‌وگو با «ایران ورزشی» در خصوص حضورش در تیم‌های ملی عمان و چین گفت: «حضور در این دو تیم تجربه خوبی بود.» او در خصوص احتمال حضورش در جمع سرخپوشان بیان داشت: «فعلا هیچ برنامه‌ای ندارم و ترجیح می‌دهم مذاکراتی نداشته باشم. البته برای آینده برنامه‌هایی دارم و پیشنهادهایی به دستم رسیده است که برای موافقت با این گزینه‌ها باید شرایط همکاری وجود داشته باشد.»

فوتبال آلمان و رئیس باشگاه سن-پائولی با توجه به تجربه تحریم المپیک ۱۹۸۰ مسکو توسط آمریکا این موضوع را مطرح کرده که اکنون، زمان بحث درباره تحریم یا عدم تحریم جام جهانی است. برخی سیاستمداران دانمارکی نیز توصیه کرده‌اند که این تیم باید در صورت پشت سر گذاشتن پلی آف و صعود به جام جهانی، این مسابقات را تحریم کند. وزیر ورزش فرانسه اما گفته که فعلاً کشورش قصدی برای تحریم این رویداد بزرگ ندارد و وزیر ورزش آلمان نیز توپ را در زمین فدراسیون فوتبال آلمان برای تصمیم‌گیری در این خصوص انداخته است.

گزارش رسانه دوپچهوله آلمان اما یک حقیقت ویژه را در این خصوص افشا کرد؛ اینکه روز دوشنبه در پوفا، جلسه‌ای بین کشورهای برگزار شده که ترامپ برای آنها تعرفه ۱۰ درصدی وضع کرده است. از بین این هشت کشور، نروژ، هلند، آلمان، فرانسه و بریتانیا(انگلیس و اسکاتلند) در جام جهانی حاضر هستند و کشورهای دانمارک، ایرلند شمالی و سوئد نیز در پلی آف قرار دارند. مسأله گرینلند، تعرفه‌ها و سیاست‌های ترامپ رابطه آمریکا با اتحادیه اروپا را دچار تنش کرده و این موضوع بی‌شک روی جام جهانی نیز اثرگذار خواهد بود. نروژ و اسپانیا، دولت‌هایی هستند که با توجه به تفکرات حزبی خود می‌توانند روی این تصمیم پافشاری کنند اما هرگونه اقدام احتمالی برای تحریم جام جهانی منوط به تصمیمات و سیاست‌های ترامپ در قبال تعرفه برای کشورهای اروپایی و مسأله گرینلند است.

کنار کشیدن از جام، تهدید یا واقعیت؟

هنوز مسأله تحریم جام جهانی شکلی عملی به خود نگرفته و جامعه فوتبال و بازیکنان تیم‌های ملی مختلف حاضر در جام را درگیر نکرده است اما تهدید به تحریم جام جهانی را می‌توان یکی از سیاست‌های دولت‌های اروپایی برای مقابله با اقدامات ترامپ برای تصرف گرینلند در نظر گرفت. فیفا پیش از این سابقه برگزاری جام جهانی در کشورهایی با اوضاع سیاسی متلاطم از جمله آرژانتین در سال ۱۹۷۸ و قطر در سال ۲۰۲۲ را دارد که منجر به انتقادهای تند نهادهای حقوق بشری مختلف نسبت به فیفا شد. در جام جهانی قطر، بازیکنان آلمان در نخستین بازی مقابل ژاپن به حرکتی نمادین برای نشان دادن ناراضایتی خود از سیاست‌های کشور میزبان اکتفا کردند و فدراسیون فوتبال نروژ نیز که دولتش خواهان تحریم جام به دلیل شرایط کشور میزبان بود، صرفاً خانواده‌های بازیکنان را از سفر به قطر و حضور در اردوی تیم منع کرد.

حالا هم به نظر نمی‌رسد که این تهدیدها برای تحریم جام جهانی ۲۰۲۶ عملی شود اما همین که موضوع تحریم جام توسط کشورهای مطرح حوزه فوتبال چون آلمان و آمریکا مطرح می‌شود، خود نشان می‌دهد که با یکی از سیاسی‌ترین دوره‌های جام جهانی روبه‌رو هستیم و بعید نیست که در فاصله ۴ ماهه تا برگزاری مسابقات، دیگر سیاست‌های دونالد ترامپ و تصمیماتی که او برای کشورش می‌گیرد، بیش از این روی ماهیت فوتبالی جام جهانی سایه بیندازد.

بلا‌تر حامی بایکوت جام جهانی

در حالی که صحبت‌ها درباره احتمال تحریم جام جهانی ۲۰۲۶ از سوی کشورهای مختلف روز به روز بیشتر می‌شود و خبرها درباره جام ۲۳ بیش از آنکه رنگ و بوی فوتبالی داشته باشد به سیاست نزدیک است، یکی از جنجالی‌ترین چهره‌های مدیریتی جهان فوتبال در یک قرن اخیر در این خصوص اظهار نظر کرده است. سب بلا‌تر رئیس پیشین فیفا که به دلیل اتهامات فساد و ماجرای پذیرش رشوه از سوی قطری‌ها برای اعطای میزبانی جام جهانی ۲۰۲۲ به این کشور شناخته می‌شود، تبدیل به یکی از حامیان جدی تحریم جام جهانی شده و علیه جیانی اینفانتینو رئیس فیفا و دولت آمریکا موضع گرفته است. بلا‌تر ۸۹ ساله با انتشار پستی در حساب کاربری رسمی‌اش در شبکه اجتماعی «X» با استناد از اظهارنظر اخیر مارک پیت، حمایت خود را از بایکوت کردن جام جهانی ۲۰۲۶ اعلام کرد. او در این پست نوشت: «مارک پیت می‌گوید «فقط یک توصیه برای هواداران دارم؛ از آمریکا دوری کنید!»، به نظرم او حق دارد این جام جهانی را زیر سؤال ببرد».

مارک پیت، وکیل سوئिसی متخصص در جرایم یقه سفید (اشاره به سوء استفاده افراد بلندپایه از موقعیت و مکان خود که بیشتر با جرایم مالی همراه است) و متخصص مبارزه با فساد که یک دهه پیش ریاست و وظیفه نظارت بر کمیته مستقل حاکمیت بر اصلاحات فیفا را بر عهده داشت، هفته گذشته در گفت‌وگو با روزنامه سوئिसی «Der Bund» گفته بود: «اگر همه چیزهایی که مورد بحث قرار داده‌ایم را در نظر بگیریم، فقط یک توصیه برای هواداران دارم؛ از آمریکا دوری کنید! بسه هر حال بازی‌های جام جهانی را از تلویزیون بهتر خواهید دید. به محض ورود به آمریکا، هواداران باید انتظار داشته باشند که اگر مقامات آمریکایی را راضی نکنند، مستقیماً با پرواز بعدی به خانه بازگردانده می‌شوند، البته اگر خوش شانس باشند.»

درباره استراتژی اوسمار ویرا و تیمش در بازی حذفی مقابل تراکتور می‌شود دقایقی طولانی صحبت کرد. بالاخره بازی حذفی مثل یک مسابقه فینال است که فقط بردن در آن اهمیت دارد و نتیجه سرنوشت تیم در یک جام را مشخص خواهد کرد. اینجا همان جایی است که برخلاف بازی‌های لیگ برتر هیچ کس از اوسمار و تیمش انتظار یک فوتبال تماماً تهاجمی، پویا و جذاب را ندارد. اینجا نقطه‌ای است که همه به سرمربی و بازیکنان حق می‌دهند که با طمأنیه و تمرکز بسیار بیشتری حمله و دفاع کنند. در واقع هر هواداری که فوتبال و بالا و پایین‌هایش را دیده باشد می‌داند در مسابقه جام حذفی، در خانه یک تیم پرمهره و برهوادار نمی‌توان ریسکی فوتبال بازی کرد و شرایطی به وجود آورد که درصد آسیب دیدن بالا برود.پرسپولیس تمام جوانب امر را لحاظ کرده بود تا میزان ضربه‌پذیریش پایین برود که البته موفق هم بود. تیم اوسمار در یک بازی تمام‌کنترلی برای این مسابقه برنامه مشخصی داشت و آن دو شانس گلزنی ابتدای بازی هم نه از پی حملات یا کارهای تاکتیکی میزبان بلکه با اشتباه فردی دو بازیکن به وجود آمد و غیر از آن تراکتور فقط یک موقعیت گل با ضربه ایستگاهی (کرزن) به وجود آورد. در نیمه دوم نیز این نقشه پیگیری شد تا اینکه یک ایستگاهی دیگر شرایط را تغییر داد و اینجا بود که باید پلن بعد از گل خورده اجرا می‌شد.با این وجود درباره این نمایش ۶۰ دقیقه‌ای و جزئیاتش می‌شود بیشتر صحبت کرد. مثلاً اینکه واقعاً نیازی به این همه تمرکز روی دفاع نبود. پرسپولیس ۶۰ دقیقه فقط در نیمه خودی محبوس بود و حتی وقتی فرصت ضدحمله یا حمله سریع پیدا می‌کرد.

بازگشت به روزهای روشن

باشگاه بارسلونا پس از سال‌ها دست و پنجه نرم کردن با مشکلات مالی، رسماً اعلام کرد که بحران مالی خود را پشت سر گذاشته است. گزاره‌های مالی اخیر این باشگاه نشان می‌دهد که روند بهبود اقتصادی همچنان ادامه دارد و بارسا آماده ورود به فصل جدید با ثبات مالی و قدرت بیشتر است. بر اساس صورت‌های مالی فصل ۲۰۲۵-۲۰۲۴ و بودجه فصل آتی که در آستانه مجمع عمومی باشگاه منتشر شده، بارسلونا برای دومین سال متوالی موفق شده با سود عملیاتی مثبت فصل را پایان دهد. این دستاورد در حالی حاصل شده که تیم در فصل گذشته به دلیل ناتوانی در استفاده از ورزشگاه اصلی خود، مسابقات را در ورزشگاه المپیک مون‌جنویک برگزار می‌کرد.

یکی از مهم‌ترین علانم بهبود، افزایش چشمگیر درآمد‌های باشگاه است که به عدد ۹۹۴ میلیون یورو رسیده است. این موفقیت به ویژه با بازگشت به ورزشگاه اسپانیای نوکمپ و رشد ۵۰ میلیون یورویی درآمد‌های مرتبط با تماشاگران تقویت خواهد شد. بارسلونا در پابینه خود تأکید کرده که ترکیب نتایج ورزشی مطلوب و حضور پرشور هواداران، باعث رشد درآمدهای مرتبط با ورزشگاه شده و به تثبیت روند مثبت مالی کمک کرده است.

یکی دیگر از نکات برجسته گزارش، کاهش بدهی‌های باشگاه به ۴۶۹ میلیون یورو است که نسبت به سال گذشته حدود ۹۰ میلیون یورو کمتر شده و نشان از مدیریت دقیق‌تر و کارآمدتر دارد. همچنین نسبت دستمزدها به درآمد عملیاتی نیز به ۵۴ درصد کاهش یافته که این رقم در چهارچوب قوانین سختگیرانه یوفا برای باشگاه‌ها قرار دارد و نسبت به سال قبل بهبود یافته است.

در حوزه حمایت‌های مالی، قراردادهای مهمی مانند همکاری با نایکی و مشارکت‌های استراتژیک دیگر به بالاترین رقم تاریخی خود، یعنی ۲۵۹ میلیون یورو رسیدند. علاوه بر این، بخش فروش کالا با رشدی ۵۵ درصدی نسبت به سال گذشته به درآمد ۱۷۰ میلیون یورویی دست یافته است که از نشانه‌های محبوبیت روزافزون این باشگاه است.

بارسلونا با پیش‌بینی درآمد عملیاتی بیش از یک میلیارد یورو در فصل جاری و انتظار سود قبل از مالیات حدود پنج میلیون یورو، آماده است تا فصل جدید را در شرایطی کاملاً متفاوت از گذشته آغاز کند. بازگشت به ورزشگاه خانگی و بهبود وضعیت مالی، نویدبخش دوره‌ای طلایی برای این غول فوتبال اروپا است.

از سوی دیگر، باشگاه به توسعه فعالیت‌های دیجیتال و بین‌المللی خود نیز توجه ویژه‌ای دارد؛ بارسلونا اکنون با بیش از ۲۵ میلیون دنبال‌کننده در کانال یوتیوب خود، پرمخاطب‌ترین باشگاه ورزشی جهان محسوب می‌شود. همچنین ثبت رکورد حضور تماشاگران در دیدار افتتاحیه جام گامپر، نشان از شور و شوق هواداران برای حمایت از تیم دارد.

در مجموع، این گزارش مالی نه تنها پایان یک بحران طولانی‌مدت را نوید می‌دهد، بلکه آغازی برامید برای بارسلونا در مسیر موفقیت‌های ورزشی و اقتصادی است؛ باشگاهی که بار دیگر آماده است تا به جایگاه واقعی خود در فوتبال جهان بازگردد.

برداشت غلط از استوری علیپور

در عین حال حتی اگر بازیکنان با درویش رابطه خوبی نباشند یا نخواهند که در این روزهای سخت حامی مدیرعامل باشگاهشان باشند اینطور هم نیست که پشت وحید هاشمیان در بیابند یا حمایت قاطعانه‌ای از سرمربی تیم خود داشته باشند.نکته جالب اینجاست که بعد از حضور اسماعیل کرآل در رأس کل‌رفری این تیم موج حمایت عجیبی در بین بازیکنان پرسپولیس از این مربی ترک به وجود آمد و حتی برخی نفرات مثل سروش رفیعی گفتند مثل آنچه در زمان برانکو اتفاق افتاد شرایط طوری خواهد شد که همه می‌گویند «هر چه کارآل بگوید»! اما از وقتی هاشمیان آمده هر هفته که تیم پرسپولیس نتیجه نمی‌گیرد و انتقادها شدت گرفته است هیچ بازیکنی صراحتاً و قویاً از وحید هاشمیان تعریف نکرده و هیچ‌کس پشت او در نیانده است. این مهم نشان می‌دهد بازیکنان پرسپولیس با وجود احترامی که برای سرمربی خود قا‌لند حمایت سفت و سختی از او و به عمل نمی‌آورند و تا وقتی جایگاهشان در خطر نباشد برای بقای او یا بالا بردن جایگاهش نزد هواداران آستین بالا نخواهند زد.

بلایی که سر گاریدو آمد چراغ راه هاشمیان
خوان کارلوس گاریدو فصل قبل شروع خوبی در پرسپولیس داشت. او دربی را برد و امتیازات مناسبی جمع کرد. تیم او مقابل الاهلی عربستان قهرمان فصل قبل لیگ نخبگان نمایش

سیاسی‌ترین جام جهانی تاریخ

✎ **عرفان حمیدی** – از همان زمانی که اعلام شد فیفا قرار است اولین دوره جام جهانی ۴۸ تیمی را به میزبانی سه کشور ایالات متحده آمریکا، مکزیک و کانادا برگزار کند.

از همان زمانی که اعلام شد فیفا قرار است اولین دوره جام جهانی ۴۸ تیمی را به میزبانی سه کشور ایالات متحده آمریکا، مکزیک و کانادا برگزار کند، می‌شد حدس زد که مانند دو دوره اخیر در روسیه و قطر، شاهد منازعات سیاسی زیادی پیش از برگزاری جام جهانی هستیم و اقدامات کشور میزبان، روی برگزاری این جام سایه می‌اندازد. این نگاه‌های سیاسی به بیست و سومین دوره جام جهانی با بازگشت دونالد ترامپ و دولتش به کاخ سفید بیشتر هم شد و زمانی که ترامپ توانست کاملاً هریس را در انتخابات سال ۲۰۲۴ شکست دهد، دوستداران ورزش به دو چیز فکر می‌کردند: برگزاری جام جهانی ۲۰۲۶ در دولت ترامپ و افتتاح المپیک ۲۰۲۸ لس‌آنجلس به دست یکی از جنجالی‌ترین سیاستمداران تاریخ که تصمیماتش روی هر چیزی سایه می‌اندازد؛ حتی ورزش. از همان زمان برخی رسانه‌ها و نهاده‌ا در آمریکا پویش «تحریم جام جهانی ۲۰۲۶ را ایجاد کردند و محدودیت‌های مسافرتی که ترامپ برای کشورهای حاضر در جام گذاشت، باعث شد تا جام از حالت عادی خارج شود. حالا این محدودیت‌ها که می‌تواند حضور هواداران در آمریکا را بشدت محدود کند، به ۱۵ کشور حاضر در جام جهانی سرایت کرده و تمام این اتفاقات در حالی رخ می‌دهد که جیانی اینفانتینو با اهدای جایزه من‌در‌آوردی صلح فیفا به ترامپ در خلال مراسم قرعه‌کشی جام جهانی، انتقادهای زیادی را از محافل حقوق بشری و ورزشی به جان خریده است. حالا اما بلندپروازی‌های رئیس‌جمهور آمریکا برای الحاق منطقه خودمختار گرینلند در قلمرو پادشاهی دانمارک به آمریکا، یک احتمال بعید اما تاریخی را در جام جهانی ایجاد کرده است: تحریم جام جهانی!

تحریم جام، اهرم فشار اروپایی‌ها

بسا توجه به اینکه قدرت‌های بزرگ فوتبال اروپا بخش بزرگی از جذابیت جام جهانی را تأمین می‌کنند، برخی نظریه‌پردازان سیاسی و رسانه‌ها تحریم جام جهانی توسط کشورهای مطرح اروپایی را به عنوان آخرین راه برای ایجاد فشار روی ترامپ در خصوص حمله به گرینلند در نظر گرفته‌اند. نایب‌رئیس فدراسیون

سکته به خاطر ترس از مرگ

گریلش، مورد غضب توخل

توماس توخل، سرمربی تیم ملی انگلیس،

در تازه‌ترین فهرست تیمش، تصمیمی عجیب و بحث‌برانگیز گرفته است: جک در مصاحبه‌ای پس از بازی با تواقع تمام گفته است که به تصمیم سرمربی احترام می‌گذارد و تمرکز خود را روی باشگاهش قرار داده است، اما واقعیت این است که او شایسته حضور در تیم ملی است. مشکل بزرگ انگلیس در پست وینگر چپ به وضوح قابل مشاهده است. بازیکنانی چون آنتونی گوردون و مارکوس رشفورد، هرچند نا‌های شناخته شده‌ای هستند، اما قابلیت‌های فنی و فوتبال هوشمندانه گریلش را ندارند. گوردون در سطح باشگاهی گاهی غیراثربازی کرده و رشفورد نیز به دلیل عملکرد ناپایدارش در بارسلونا چندان قابل اتکا نیست.

گریلش که از منچسترسیتی به صورت قرضی به اورتون پیوسته، از همان ابتدا نشان داده که هنوز یکی از درخشان‌ترین استعداد‌های نسل خودش

است. چهار پاس گل در پنج بازی نخست آماری استثنایی است که نشان می‌دهد این بازیکن دقیقاً همان گزینه‌ای است که انگلیس برای حل مشکل همیشگی سمت چپ خط حمله‌اش نیاز دارد.

در حالی که غیبت بازیکنانی مانند جود بلینگام و فیل فودن به نوعی قابل توجیه است، توخل هیچ توجیه قابل قبولی برای کنار گذاشتن گریلش ارائه نکرده است. بلینگام تازه پس از جراحی به میادین بازگشته و فودن هنوز به سطح مطلوب سابقش نرسیده، اما گریلش با نمایش‌های درخشان‌ش به وضوح ثابت کرده که آمادگی حضور در تیم ملی را دارد.

او نه تنها در اورتون نمایش درخشانی داشته، بلکه در بازی اخیر مقابل کریستال پالاس، با گل دیر هنگام خود پیروزی تیمش را رقم زد و عنوان بهترین بازیکن زمین را کسب کرد. جک در مصاحبه‌ای پس از بازی با تواقع تمام گفته است که به تصمیم سرمربی احترام می‌گذارد و تمرکز خود را روی باشگاهش قرار داده است، اما واقعیت این است که او شایسته حضور در تیم ملی است.

مشکل بزرگ انگلیس در پست وینگر چپ به وضوح قابل مشاهده است. بازیکنانی چون آنتونی گوردون و مارکوس رشفورد، هرچند نا‌های شناخته شده‌ای هستند، اما قابلیت‌های فنی و فوتبال هوشمندانه گریلش را ندارند. گوردون در سطح باشگاهی گاهی غیراثربازی کرده و رشفورد نیز به دلیل عملکرد ناپایدارش در بارسلونا چندان قابل اتکا نیست.

گریلش همان بازیکنی است که می‌تواند کلید باز کردن در‌های دفاعی تیم‌های سختگیر در جام جهانی باشد؛ بازیکنی با هوش بالا، خلاقیت بی‌نظیر و تجربه قهرمانی با منچسترسیتی. تنها مشکلی که گریلش دارد کمبود گل‌های زده در تیم ملی است که آن هم تحت تأثیر تاکتیک‌های پپ گواردیولا بوده است؛ مربی‌که از او می‌خواست ریسک نکند و بیشتر تمرکز روی پاس دادن داشته باشد تا شوت زدن. اما دیوید مویس سرمربی اورتون، از گریلش خواسته که برخطرتر بازی کند و در موقعیت‌های گلزنی بیشتر شجاعت به خرج دهد و این تغییر در سبک بازی او کاملاً مشهود است. اگر گریلش بتواند این روند را ادامه دهد، دیگر توخل نمی‌تواند چشم روی او ببندد. این فرصت طلایی در شرایطی است که جام جهانی ۲۰۲۶ تنها چند ماه دیگر برگزار می‌شود و توخل باید هر چه سریع‌تر بهترین ترکیب تیمش را پیدا کند. ماندن روی بازیکنان ثابت و امتحان پس‌داده ممکن است باعث شود تیم ملی انگلیس همان مشکلات خط حمله را دوباره تجربه کند، مشکلاتی که در یورو ۲۰۲۴ هم به وضوح دیده شد.

نتیجه بازی با گل‌گهر هم ناامیدکننده بود و به همین خاطر تنها بازیکنی که بعد از این بازی روی حرف زدن و مصاحبه داشت کسی نبود جز علی علیپور که با چهارمین گلش در ششمین بازی به عنوان تنها گلزن تیم پرسپولیس در این فصل تصور می‌شد حداقل وظیفه شخصی خودش را به درستی انجام داده است.

هر چند علیپور مثل همبازیش بدون انجام مصاحبه ورزشگاه شهدرس را ترک کرد اما بعد از این بازی یک استوری اینستاگرامی خطاب به هواداران پرسپولیس منتشر کرد و به آنها امیدواری داد که در هفته‌های آتی شرایط تیم محبوب‌شان بهتر خواهد شد.

جالب اینکه بعد از انتشار این استوری با توجه به اینکه علیپور در متن خود به بازیکنان و کادر فنی اشاره کرده بود این‌گونه برداشت شد که بازیکنان از مدیرعامل باشگاه عبور کرده‌اند و در روزهایی که درویش و هاشمیان سیبل شعارها و انتقادات هواداران هستند ترجیح می‌دهند از سرمربی تیم خود حمایت کنند.

با این وجود به نظر می‌رسد این یک برداشت کاملاً غلط از متن نوشته علیپور باشد چرا که تجربه تاریخی نشان داده در تیم‌های بزرگ، بازیکنان تا زمانی که منفعی نداشته باشند چه در فضای مجازی چه در مصاحبه‌های خود حمایت واضحی از سرمربی یا مدیر باشگاه خود انجام نمی‌دهند.

● دلار ۱,۵۰۰,۰۰۰ ● یورو ۱,۸۷۰,۹۰۰ ● پوند ۲,۱۵۳,۴۰۰ ● درهم ۴۲۵,۴۰۰ ● لیر ۳۵,۹۰۰ ● سکه ۱,۴۰۰,۶۱۰,۰۰۰ ● سکه بهار آزادی ۱,۳۰۰,۶۱۰,۰۰۰ ● نیم سکه ۸۰۰,۲۰۰,۰۰۰ ● ربع سکه ۵۱,۷۴۰,۰۰۰ ● سکه گرمی ۲۰۰,۸۰۰,۰۰۰ ● طلای ۱۸ عیار ۱۴۲,۰۲۱,۰۰۰ ● طلای ۲۴ عیار ۲۴۳,۱۵۲,۰۰۰ ●

دی کاپریو، بازیگر سرشناس که با او همکاری نزدیکی داشت ،بوده‌ساخته‌شدودو جایزه‌امی ساعت پرچیننده و چندین جایزه به این پژوهشگر ادای احترام کرد.مسئندی با عنوان «جین» دیگر را دریافت کرد.متصور می‌شد این ماده خام گم شده که سال ۲۰۱۷ ساخته شد به طور معمول به فعالیت‌های او در تا اینکه حدود ۵۰ سال بعد در آرشیو نشتال جنوگرافیک این که آثارش در بیش از ۴۰ مستند به تصویر کشیده شده، در زمینه شناخت شامپانزها در تانزانیا پرداخت. این فیلم از ۱۴۰ فیلم‌ها کشف شد.فیلم اصلی بدون صدا ضبط شده بود، که در ۹۱سالگی در لس آنجلس درگذشت، با مرگ گودال، لئوناردو ساعت فیلمی که در آرشیو نشتال جنوگرافیک گردآوری شده روزهای اولیه فیلمبرداری از راه دور امری عادی بود.

پیام‌دی‌کاپریو بر ای درگذشت متخصص شامپانزه

جین گودال شاخص‌ترین متخصص شامپانزها در جهان که آثارش در بیش از ۴۰ مستند به تصویر کشیده شده، در زمینه شناخت شامپانزها در تانزانیا پرداخت. این فیلم از ۱۴۰ فیلم‌ها کشف شد.فیلم اصلی بدون صدا ضبط شده بود، که در ۹۱سالگی در لس آنجلس درگذشت، با مرگ گودال، لئوناردو

صاحب امتیاز: موسسه مطبوعاتی دانش پیام بامداد نوبین

مدیر مسئول: ابوالفضل حمیدی

چاپ: جام جم

آدرس: تهران، بلوار مرزداران، خیابان البرز ، البرزیکم، پلاک ۶

تلفن: ۰۲۱-۴۹۱۰۵۰۰۰

گستره توزیع : سراسری

شرکت توزیع : نشر گستر

روزنامه
دراقتصاد
www.marzeghtesad.ir
چهارشنبه ۰۸ بهمن ماه ۱۴۰۴ • شماره ۸۵۲
www.marzeghtesad.ir

نسخه مهار عوارض گریزی در جاده‌ها

مرئضی اکبری-سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای روی طرحی کار می‌کند که شیوه‌اخذ عوارض آزادراهی را به کلی تغییر می‌دهد.

در حال حاضر از هر دو راننده، یک راننده عوارض آزادراهی را پرداخت نمی‌کند و این موضوع، سرمایه‌گذاران در پروژه‌های آزادراه‌سازی را دلسرد کرده است. هرچند طبق مقررات باید اخذ عوارض تردد به صورت الکترونیکی صورت گیرد، اما سازوکار لازم برای برخورد با فرار از پرداخت عوارض وجود ندارد. اما اکنون سازمان راهداری از تلاش برای تدوین طرحی خبر داده که بر اساس آن، سهم سرمایه‌گذاران از عوارض آزادراهی، به صورت سالانه تسویه شود. نشست خبری معاون وزیر راه و شهرسازی و رئیس سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای روز گذشته برگزار شد.

رضا اکبری، رئیس این سازمان در پاسخ به «دنیای اقتصاد»، درباره تاخیر در بازپرداخت عوارض جاده‌ای وصولی به سرمایه‌گذاران پروژه‌های آزادراهی، گفت: راهکارهایی برای جبران این اختلاف زمانی در وصول تا بازپرداخت عوارض اتخاذ شده است؛ البته در دولت چهاردهم نیز تدابیری در نظر گرفته شد تا سرمایه‌گذاران متناسب با سهم سرمایه‌گذاری، سود سرمایه را دریافت کنند که این امر مستلزم رشد بهای عوارض آزادراهی متناسب با نرخ تورم است. وی افزود: قیمت‌ها در سال‌های گذشته بعضا به مدت طولانی افزایش پیدا نمی‌کرد، اما از ابتدای این دولت تعدیل و به‌روزرسانی بهای عوارض تردد انجام و باعث شد سرمایه‌گذاران آزادراهی مجدداً به این حوزه بازگردند و پروژه‌های نیمه‌تمام با سرعت بیشتری پیش برود. بر این اساس افزون بر اینکه عوارض پنج پروژه آزادراهی دولتی در سال گذشته افزایش یافت، در سال جاری نیز وزارت اقتصاد اطلاعاتی را درخواست کرد و شاید راجع به این نرخ‌ها دوباره تصمیم تازهای اتخاذ و بهای عوارض به‌روز شود. در مورد آزادراهایی که سرمایه‌گذار خصوصی در آنها مشارکت کرده است، نرخ عوارض حدود یک ماه قبل به‌روز شد. اما نکته مهم، الکترونیکی شدن فرآیند اخذ عوارض آزادراه‌ها بر اساس تکلیف قانونی است، اکنون در عمل نیمی از رانندگان، عوارض تردد خود از آزادراه‌ها پرداخت نمی‌کنند و این مساله در کیفیت نگهداشت، بازگشت سرمایه سرمایه‌گذاران و تمایل آنها به سرمایه‌گذاری مجدد اثر سوء دارد. از همین رو به

دنبال قانونی هستیم که اجبار و الزامی ایجاد کند و مطالبات مربوط به عوارض، به صورت سالانه از سوی مردم تسویه شود.

تبعات قطع اینترنت

مهدی خضری، معاون حمل‌ونقل سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای نیز در این نشست، توضیحاتی درباره بیمه رانندگان کامیون، مساله صدور ویزای رانندگان بین‌المللی، هوشمندسازی سامانه توزیع بار و تاثیر قطع اینترنت بر اقدامات حوزه راهداری ارائه کرد. وی درباره بیمه رانندگان توضیح داد: جلسات ویژه‌ای با حضور وزیر راه و شهرسازی تشکیل شد و امیدواریم در هفته‌های آینده در مجلس آن را به صورت قانونی به نتیجه برسانیم. بیمه تکمیلی رانندگان نیز با دستور رئیس سازمان راهداری و در قالب طرح هماهنگی بین رانندگان و شرکت‌های حمل‌ونقل دنبال شد و برای یک‌میلیون و ۴۰۰ هزار عضو خانواده کامیون‌داران، پوشش بیمه تکمیلی فراهم شده است.

خضری در توضیح سامانه‌ای شدن توزیع بار به اجرای تسهیلات هوشمندسازی انتخاب بار اشاره کرد که صف انتظار رانندگان را کاهش داده است؛ سازمان راهداری در ساماندهی سامانه‌های اعلام بار سنتی ورود کرده و هوشمندسازی تکنولوژی به ویژه در استان‌های بزرگ و پر بار، در حال انجام است. راننده‌ها نیز استقبال خوبی داشته‌اند. به گفته وی، زمان طولانی انتخاب ظرفیت بار و جابه‌جایی کالا کاهش یافته و راننده‌ها می‌توانند از طریق گوشی‌های موبایل و ظرفیت سامانه‌ها استفاده و نسبت به اخذ نوبت و شرکت در سالن بار مجازی اقدام کنند. قطعی اینترنت و تاثیر آن بر سرعت انجام اقدامات هوشمند مساله دیگری بود که خضری درباره آن توضیح داد. به گفته وی به دلیل تشکیل ستاد مدیریت بحران در وزارت راه و شهرسازی حدود ۱۰ سناریو در حوزه مسافرا، کالا و ترانزیت تعریف شد و حتی اگر کل سامانه‌ها از دست بروند نیز حمل‌ونقل کشور به صورت کامل و پایدار انجام خواهد شد.

وی گفت: قطعی می‌تواند تاثیرگذار باشد اما برنامه‌های عملیاتی را برای آن

خبره‌تر از کارشناس در ۴۴ شغل

حفظ اطلاعات را دارد، بلکه قادر است به صورت کاربردی استدلال کند و اطلاعات پیچیده را ترکیب کرده و توضیحاتی ارائه دهد که از نظر حرفه‌ای قابل قبول باشند. البته عملکرد چت‌جی‌بی‌تی در برخی حوزه‌ها دقیق‌تر و ثابت‌تر از برخی دیگر بود.

در حوزه‌های خاص، چت‌جی‌بی‌تی توانسته است وظایفی مانند تدوین قراردادهای حقوقی، تحلیل پرونده‌های پزشکی بازآله گزینهای درمانی (هرچند با تاکید بر جایگزین نبودن پزشک)، تحلیل گزارش‌های مالی، نوشتن و رفع اشکال کدهای برنامه‌نویسی و تهیه برنامه‌های درسی و آموزش در رشته‌های مختلف را با کیفیت مناسبی انجام دهد.

ادعای اینکه چت‌جی‌بی‌تی می‌تواند در بسیاری از حوزه‌ها با متخصصان انسانی رقابت کند؛ احتمالا بحث‌های جاری درباره خودکارسازی، جایگزینی شغل‌ها و نقش هوش مصنوعی در

مورود به جهان بدون گذرواژه

طی دهه‌های گذشته گذرواژه‌ها همواره نقطه ضعف اصلی در امنیت دیجیتال بوده‌اند. گذرواژه‌های کوتاه، ساده یا تکراری میلیاردها کاربر را در معرض هک و نفوذ قرار داده‌اند. حالا اپل و گوگل روی جایگزینی نو سرمایه‌گذاری کرده‌اند، یعنی «کلیدهای عبور» یا Passkeys، فناوری‌ای که قرار است ورود به حساب‌ها را هم امن‌تر و هم ساده‌تر کند بدون آن که لازم باشد حتی یک گذرواژه را به خاطر بسپارید.

«کلیدهای عبور» چگونه کار می‌کنند؟

بر اساس آنچه مجله اپل مگزین نوشته است، کلیدهای عبور بر پایه استاندارد WebAuthn ساخته شده‌اند و به‌جای گذرواژه‌های تایپ شده از کلیدهای رمزنگاری‌شده استفاده می‌کنند که به‌صورت ایمن روی دستگاه شما ذخیره می‌شوند. هنگام ورود به یک حساب با کلید عبور، تلفن یا رایانه شما یک امضای دیجیتال منحصربه‌فرد تولید می‌کند تا هویت شما را تایید کند. در این فرآیند وب‌سایت هرگز به کلید واقعی شما دسترسی ندارد؛ بنابراین چیزی وجود ندارد که در حملات و نشت‌های اطلاعاتی سنتی قابل سرقت باشد. به‌جای وارد کردن گذرواژه کافی است دستگاه خود را با Face ID یا Touch ID به رمز عبور سیستم‌تان باز کنید. در کامپیوتر نیز می‌توانید ورود را از طریق تلفن همراه‌تان تایید کنید. به این ترتیب داده‌های بیومتریک شما هرگز از دستگاه خارج نمی‌شود و فرآیند احراز هویت به‌طور نامحسوس در پس‌زمینه انجام می‌گیرد.

بیش‌تر توسط اپل و گوگل

اپل و گوگل در سال ۲۰۲۵ به‌طور گسترده از «کلیدهای عبور» پشتیبانی کردند. در آی‌فون ۱۶، آپید و مک‌هایی که از iOS ۱۶ استفاده می‌کنند، مرورگر Safari هنگام ثبت‌نام در سرویس‌ها از شما می‌خواهد یک کلید عبور ایجاد کنید. در سوی دیگر گوگل کلیدهای عبور را به‌عنوان روش پیش‌فرض ورود به تمامی حساب‌های کاربری خود معرفی کرده و عملاً اعلان‌های سنتی گذرواژه را کنار گذاشته است. کلیدهای عبور میان دستگاه‌ها همگام‌سازی می‌شوند؛ از طریق Google Keychain در محصولات اپل و Password Manager در دستگاه‌های اندروید و مرورگر کروم. به این معنا که اگر یک کلید عبور را در آی‌فون خود ثبت کنید، می‌توانید با همان کلید در مک‌بوک یا حتی کامپیوتر ویندوز‌تان نیز با استفاده از کد QR یا بلوتوث برای تایید از طریق تلفن همراه، وارد شوید.

چرا کلیدهای عبور بهتر از گذرواژه‌ها هستند؟

گذرواژه‌ها ممکن است حدس زده شوند، در حملات فیشینگ به سرقت بروند یا در نشت‌های اطلاعاتی افشا شوند. اما کلیدهای عبور این خطرات را از بین می‌برند، زیرا در برابر فیشینگ مقاومت‌اند و به دستگاه شما گره خورده‌اند. حتی اگر یک هکر شما را قریب دهد تا وارد وب‌سایتی جعلی شود، کلید عبور شما در آنجا عمل نخواهد کرد، چون فرآیند رمزنگاری تنها در دامنه اصلی و معتبر فعال می‌شود.

علاوه بر این استفاده از کلید عبور بسیار سریع‌تر است. دیگر نیازی به تایپ رشته‌های طولانی و پیچیده از حروف و اعداد یا استفاده از مدیران گذرواژه نیست. کافی است نگاهی به گوشی ببنارید یا حسگر اثر انگشت را لمس کنید و وارد حساب شوید.

چالش‌های پیش‌رو بزرگ‌ترین مانع در مسیر کلیدهای عبور میزان پذیرش و گسترش آن‌هاست. هرچند اپل و گوگل به‌طور کامل به این فناوری روی آورده‌اند، اما هنوز همه وب‌سایت‌ها و سرویس‌ها از آن پشتیبانی نمی‌کنند. بسیاری از شرکت‌ها در حال به‌روزرسانی سامانه‌های احراز هویت خود برای سازگاری با این استاندارد جدید هستند. در نتیجه فعلاً بیشتر کاربران باید ترکیبی از کلیدهای عبور و گذرواژه‌های سنتی را مدیریت کنند.

موضوع اعتماد نیز مطرح است. برخی کاربران نگران‌اند اگر دستگاه خود را از دست بدهند، دیگر به حساب‌هایشان دسترسی نداشته باشند. اپل و گوگل می‌گویند کلیدهای عبور از طریق حساب‌های ابری و دستگاه‌های مورد اعتماد قابل بازیابی‌اند، اما منتقدان یادآور می‌شوند که این موضوع همچنان نیازمند اعتماد کامل به اکوسیستم شرکت‌های بزرگ فناوری است.

نگاهی به آینده‌ای بدون گذرواژه با وجود چالش‌ها روند حرکت به‌سوی حذف گذرواژه‌ها شتاب گرفته است. شرکت‌های بزرگی مانند مایکروسافت، پی‌پل، اوپر و ebay تاکنون فناوری «کلید عبور» را پذیرفته‌اند و تحلیلگران صنعت پیش‌بینی می‌کنند طی پنج سال آینده این فناوری جایگزین گذرواژه‌ها در بیشتر حساب‌های کاربری شود.

برای اپل و گوگل ماجرا ساده است؛ با حذف دروسرها و نامت‌های گذرواژه‌ها می‌توانند اکوسیستم‌های خود را امن‌تر، منسجم‌تر و برای کاربران جذاب‌تر کنند؛ به‌طوری که ترک آن‌ها دشوارتر شود. برای کاربران نیز این تغییر به معنای آینده‌ای است که ورود به حساب‌ها تنها به اندازه یک نگاه به تلفن همراه زمان می‌برد.

در نظر گرفتیم.خضری در ادامه درباره محاسبات تن – کیلومتر حمل بار از تدوین جدولی با مشارکت نماینده تشکل‌های صنفی خبر داد؛ معیارهای تعیین شاخص تن – کیلومتر در این جدول لحاظ شده است. بیمه بدنه و شخص ثالث، عوارض سالانه، عوارض آزادراهی، میزان سوخت و مکمل‌های مصرفی، لاستیک، روغن،تعمیر و نگهداری وسیله نقلیه، استهلاک خودرو، دستمزد و بیمه تامین اجتماعی و هزینه‌های بالاسری براساس کارکرد کامیون یا ظرفیت ۲۲ تن در نظر گرفته شده است. این جدول در مدتی که نرخ ارز افزایش یافت به‌روزرسانی شد و در نهایت به شاخص ایده‌ال تن – کیلومتر رسیدیم.

ماجرای صف انتظار در مرز دوغارون

خضری در ادامه، با بیان اینکه وزیر راه و شهرسازی به‌موقع و قبل از اعتراضات، همسو با افزایش قیمت‌ها، نرخ جدید تن – کیلومتر را ابلاغ کرد که موجب کسب رضایت نسبی رانندگان کامیون شد، گفت: افزایش ۱۹.۵درصدی قیمت تن – کیلومتر، براساس ضریب تاثیرگذاری اقلام مصرفی و میزان کارکرد رانندگان بوده است. وی گفت: اجرائی کردن سامانه برخط پرداخت اجاره موضوع دیگری بود که در این نشست به آن اشاره شد که ۷۰ درصد از مشکلات زمان پرداخت را حل خواهد کرد. وی در پاسخ به سوالی درباره اظهارات وزیر جهاد کشاورزی مبنی بر توقف کامیون‌داران در جریان اعتراضات اخیر و تکذیب آن از سوی وزارت راه اینگونه توضیح داد: یک ساعت هم توقف در حمل‌ونقل کشور نداشتیم و رانندگان در تمام حوزه‌ها در بحث توزیع کالاهای اساسی، محصولات و مواد اولیه و تولیدات کارخانجات بدون توقف فعالیت کردند و اگر موضوعی هم بود در خانواده حمل‌ونقل مدیریت شد. خضری در ادامه، درباره صف انتظار کامیون‌ها در مرز دوغارون به مساله اختلاف افغانستان و پاکستان اشاره کرد که در این وضعیت نقش دارد. به گفته او، توقف‌های طولانی کامیون‌ها تنها مربوط به ایران نیست و با توجه به اختلاف پاکستان و افغانستان، بیشتر تجار کالا را از ایران به افغانستان ترانزیت می‌کنند. در حال حاضر روزانه ۱۳۰۰ تا ۱۵۰۰ دستگاه کامیون از این مرز عبور می‌کند و در حال هماهنگی با افغانستان هستیم که ظرفیت جابه‌جایی به بیش از ۲۵۰۰ دستگاه برسد.

مشکل ویزای رانندگان بین‌الملل موضوع دیگری بود که خضری درباره آن توضیح داد. به گفته او در حال حاضر کشورهای اروپایی به سختی به رانندگان ایران ویزا می‌دهند و وزارت امور خارجه در حال رایزنی است که مشکلات کمتر شود. ویزای رانندگان از طریق سامانه بین‌الملل سیستمی شده است و رانندگان به راحتی می‌توانند درخواست ویزا را از طریق سامانه ارسال کنند و به این واسطه مشکلات تعدد مراجعات با این سامانه بسیار کاهش یافته است.

اکبری، رئیس سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای نیز در بخش دیگری از این نشست، درباره مشکلات ایجاد شده در پی قطعی اینترنت توضیح داد: قطعی اینترنت هم برای سازمان راهداری و هم گمرک در مرزها، مشکلاتی ایجاد کرده که به همین دلیل اخیراً مرز آستارا شلوغ شد. اما با اعلام Iah به مرزها در حال رفع این مشکل هستیم و به تدریج این مشکل حل خواهد شد. معاون وزیر راه و شهرسازی همچنین درباره آمادگی سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای برای احتمال بروز جنگ ادامه داد: امیدواریم اتفاقی در جنوب کشور رخ ندهد اما برای سناریوهای بد برنامه‌ریزی کرده‌ایم تا پشتیبانی‌ها به طور کامل انجام شود.

وی با اشاره به اقداماتی که در زمینه اجرای طرح کالابرج صورت گرفته است، به نقش سازمان راهداری و رانندگان کامیون‌ها در اجرای سیاست‌های دولت اشاره کرد و گفت: تکلیف ما در این زمینه، توزیع به موقع کالا در کشور بود. وی آماری از حمل و توزیع کالا در کشور ارائه کرد که در سال جاری به شیوه‌ای موثر انجام شده است. به گفته اکبری، از حدود ۶۰۰میلیون تن کالایی که طی یک سال در کشور حمل می‌شود، حدود ۲۰ درصد (۱۲۰میلیون تن) کالای کشاورزی، دامی و غذایی تولید داخلی است که باید به مقصد بازارها حمل شود؛ بر این اساس در ۱۰ ماه اول سال جاری ۱۰۰میلیون تن از این نوع کالاها حمل شده است. در این مدت ۵۰۷میلیون تن کالا از طریق ناوگان جاده‌ای حمل شده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته، ۲.۵ درصد افزایش داشته است. توزیع کالاهای اساسی موضوع دیگری بود که رئیس سازمان راهداری به آن اشاره کرد و گفت که از ۹ قلم کالای اساسی که پنج درصد از کل کالاهای کشور را شامل می‌شوند، (۲۵میلیون تن در سال) در ۱۰ماه امسال، ۲۱میلیون تن جابه‌جا شده است.

وی با بیان اینکه در جنگ ۱۲روزه، رکورد حمل کالای اساسی شکسته شد از افزایش رکورد حمل کالای اساسی در کشور خبر داد و گفت: روزانه تا ۴هزار کامیون، جابه‌جایی کالاهای اساسی را انجام می‌دهند و ۱۰۰هزار تن کالا جابه‌جا می‌شود. همچنین ماهانه ۲میلیون تن کالای اساسی توسط کامیون‌داران جابه‌جا می‌شود. وی با اشاره به وضعیت معقول جابه‌جایی کالا از طریق شبکه جاده‌ای، گفت: با تلاش‌های انجام شده در حاضر حمل کالا ۲۰درصد بیشتر از شرایط نرمال است و وضعیت بسیار مطلوبی است. بخش دیگر صحبت‌های اکبری به آمار ترانزیت اختصاص داشت. به گفته او از ابتدای دولت چهاردهم ۲۵میلیون تن ترانزیت در کشور انجام شد که این آمار در ۱۰ماهه امسال ۱۳.۸۵میلیون تن بود. براساس تکالیف برنامه هفتم توسعه در پایان سال جاری حجم ترانزیت جاده‌ای باید به ۱۷میلیون تن برسد.

عکس نوشت

کار تون

مدارس تازه ساز

در دل روستاهای

محروم استان

لرستان